REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
INSERATE
se primesc la Administrațiune în Brașov și la următorele BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena: la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lesner., Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. In Budapesta la A. V. Goldberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o serie garmond pe o colónă 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoială. — RECLAME pe pagina 3-a o seriă 20 bani

GAZETA TRANSILVANIEI.

(Numĕr de Dumineca 41.)

„GAZETA" iese în fie-care zi
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe un an 24 cor., pe șese luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rul de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șése luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rul de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la d-mi colectori.
Abonamentul pentru Brasov
Administrațiunea, Piața mare, Târgul Inului Nr. 30. etagiu I.: Pe un an 20 cor., pe șése luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul în casă: Pe un an 24 cor., pe șése luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 221.—Anul LXVIII. Brașov, Vineri 7 (20) Octomvrie. 1905.

NOU ABONAMENT
LA
„GAZETA TRANSILVANIEI".
Cu 1 Octomvrie st. v. 1905
s'a deschis nou abonament, la care invităm pe toți amicii și sprijinitorii fóiei nóstre.
Prețul abonamentului:
Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 24 coróne, pe șése luni 12 coróne, pe trei luni 6 coróne, pe o lună 2 coróne.
Pentru România și streinătate: Pe un an 40 franci, pe șése luni 20 franci, pe trei luni 10 franci, pe o lună fr. 3.50.
Abonamente numai la numĕrul poporal de Dumineca:
Pentru Austro-Ungaria: Pe un an 4 coróne, pe șése luni 2 coróne
Pentru România și streinătate: Pe un an 8 franci, pe șése luni 4 franci.
Abonarea se póte face mai ușor prin mandate postale.
ADMINISTRAȚIUNEA.

Vremuri de grea cumpănă.

De când s'a deschis noul parlament, acéstă clădire pompósă, care a costat deci de milióne luate din contribuțiile poporațiunei năcăjite, treburile ungurescĭ merg din rĕu tot în mai rĕu. Deja în primele ședințe ținute în noul parlament au isbucnit certele, carĭ au dat nascere obstrucțiunei, ce a adus lucrurile până aci ca sĕ încépă lupta fățișă între coróna și majoritatea dietei.

A încercat monarchul în tot felul, dóră dóră va puté sĕ-i facă pe cei din coaliție sĕ priméscă condițiunile ei. Tóte au fost însĕ în zădar. Ce-au credut și ce nu grofii și baronii din coaliție, e greu a sci. Destul că au provocat un conflict cu Domnitorul, care se póte sĕ aibă cele mai rele urmărĭ pentru ei și pentru țéră. Lăcomia prea mare nu e bun sfătuitor și apoi mai e o vorbă, la care s'a gândit de sigur nu numai odată și monarchul, care le-a făcut Ungurilor atâtea pe voie: Ce-i prea mult, nu-i sănătos!

Numirea de-acum a ministeriului Fejervary pe lângă un program deosebit al acestuia și cu însărcinarea de a căuta în orĭ-ce chip sĕ-și formeze o maioritate proprie, nu insémnă nicĭ mai mult, nicĭ mai puțin de cât că tratările cu coaliția sunt pentru tot-déuna rupte și că monarchul împreună cu noul sĕu cabinet voesc sĕ înfrângă influența acestei coaliționĭ în țéră și se facă nouele alegerĭ dietale așa, ca resultatul lor pe cât se póte sĕ fie asigurat în favorul guvernului Fejervary. Acésta, dice prea înalta scrisóre, sĕ se facă pe cale constituțională.

Orĭ-cine póte sĕ înțelégă că ținta ce și-a pus'o guvernul Fejervary numai ușóră nu este. In cât pentru constituționalitate am gustat în destul 38 de anĭ, ce va sĕ dică acéstă pómă. Adversarii noștri politicĭ și naționalĭ în tot timpul acesta, când erau mai despoticĭ și mai tiranicĭ față de noi, diceau [illegible] după cum cere spiritul constituțiunei lor. Așa póte sĕ fie și Fejervary „constituțional" și sĕ-ți frece pe cei din coaliție cu leșie.

Cu tóte acestea e mare întrebare ce va eși din opintirile noului guvern. Reuși-va el cu mijlóce pacĭnice și décă nu óre își va lua refugiul și la forța brutală? Orĭ și cum am lua-o, tot de absolutism vom da, și aicĭ se nasce și pentru noi o întrebare fórte gravă: sĕ fim noi óre destinațĭ a servi ca unelte órbe acestui absolutism, pentru-că apoi tot noi și poporul nostru sĕ fie cel fiert și cel fript în tóte interesele lui de viață națională?

Destul că bolovanul din vêrful délului s'a pus în mișcare, după-ce nicĭ cea mai mare răbdare și bunătate a monarchului nu l'a mai putut opri. Nu ne revine nouă, ci celor din coaliția maghiară, de a deplânge acest fapt pricinuit de îndărătnicia ei. Noi n'avem nicĭ regrete de esprimat, nicĭ lacrămĭ de versat. Dér trebue sĕ fim deștepți și pe pază, ca nu cumva în rostogolirea lui furiósă bolovanul, de care vorbim, sĕ ne atingă și pe noi și sĕ ne rupă și ósele, câte ni-le-am mai păstrat sănătóse și teafăre.

De aceea cea mai sfântă datorie a bărbaților luminațĭ ai némului nostru este, ca în aceste vremurĭ de grea cumpănă sĕ scie sĕ-și stăpânéscă orĭ-ce patimĭ și sĕ aibă în vedere numai marile interese ale némului, pe carĭ sĕ le apere în cea mai strênsă unire și înțelegere. Atuncĭ ceea-ce va mai veni în decursul acestei crise parlamentare și de stat ne va afla întotdéuna pregătițĭ pentru tóte eventualitățile.

Revista politică.

Brașov, 19 Octomvrie n.

După amânarea dietei, despre care am raportat în numĕrul trecut, *crisa ungară* a început sĕ între într'un alt stadiu. Baronul Fejervary a fost chemat la Viena și a fost de câteva orĭ în audiență la Majestatea Sa. Peste câteva dile a mers la Viena și Vörös László, ministrul de comerciu și Popovits, secretarul de stat dela ministeriul de finanțe și acești a împreună cu baronul Fejervary și cu miniștrii austriacĭ de resort și ministrul de esterne Goluchowski au ținut un consiliu comun de miniștri, în care s'a discutat cestiunea convențiilor comerciale cu țĕrile strĕine.

Resultatul multelor conferențe, consilii și audiențe a fost în sfîrșit, că Majestatea Sa a numit din nou pe baronul Fejervary ca ministru președinte. Se scie adecă că după-ce la intervenția ministrului președinte austriac, Gautsch, programul lui Fejervary n'a fost acceptat de Coróna, acesta și-a dat dimisia și acum era numai provisor ca ministru președinte, și Majestatea Sa tot mai nădăjduia, că va puté sĕ numéscă un guvern dn sînul coaliției. Neîmplinindu-se acéstă nădejde, Coróna și-a întors privirile din nou spre Fejervary, numindu-l de astă-dată în mod definitiv. Autograful Majestății Sale a fost publicat în numĕrul de erĭ (Mercurĭ) al fóiei oficiale ungare și are următorul conținut:

Iubite baron Fejervary!

»Deórece n'a succes a forma guvern din majoritatea partidelor coalisate, trebue sĕ mĕ îngrijesc ca afacerile statului sĕ fie diriguite în alt chip, în mod constituțional și responsabil, așa că lucrarea împreună constituțională a factorilor legislativĭ sĕ fie asigurată.

»Din adevĕratul înțeles al declarațiunilor, ce le-am făcut înaintea șefilor partidelor coalisate se vede, că în privința independenței Ungariei, asigurată prin constituție, între purtătorul sfintei coróne și între națiune este armonie deplină, pe care nicĭ unul din cei doi factorĭ nu vré sĕ o tulbure.

»Pornind din acestea și referindu-mĕ la hotărîrea Mea din 12 Septemvrie a. c. Vĕ numesc din nou ministru președinte ungar, respective Vĕ întăresc în postul de până acuma, și așteptând propunerile D-vóstre în privința formării guvernului, Vĕ îndrumez ca în virtutea programului, ce mĭ-ațĭ presentat și pe care l'am primit, sĕ Vĕ dațĭ silința a realisa cât mai curênd descurcarea pe cale constituțională din actuala stare critică.

Viena, 1905. Octomvrie 16.

ss) *Francisc Iosif.*

ss) *Fejervary.*

Acuma se nasce întrebarea, care este programul lui Fejervary, pe basa căruia a fost numit ministru președinte? Despre acest program însuși Fejervary a dis cătră un redactor din Viena: *„Programul meu este strict în cadrul legii și al constituției. Sĕ judece poporul, décă reformele economice nu sunt mai importante, decât*

FOILETONUL »GAZ. TRANS.«

Cântec.

„Codrule cu vârfu 'n vênt,
Vedĭ, că-i pace pe pămênt,
De ce dară 'n plâns te'nnecĭ
De vuiesc cele potecĭ?" —

„O drumețe, dragul meu,
Multe, multe am și eu.
Că nu-i nime 'n lume adĭ
Sĕ nu aibă vre-un nĕcaz.
Vedĭ tu cârdul de cocorĭ
Ce se mișcă sus prin norĭ?
A plecat în alte țĕrĭ
Peste munți și peste mărĭ.
Eu îĭ rog, ca sĕ mai stea
Puțintel în țéra mea,
Dar mi-i ruga înzadar,
C'au trecut peste hotar."

„Lasă codrule iubit,
Codrule îngălbenit,
Nu mai plânge și jeli
C'odat' érăși vor veni".

„O drumețe! Jalea mea
E mai mare și mai grea.
Căprióre'le-mĭ se strâng
Speriate 'n câte-un crâng,
Că 'n dumbravă la isvor
A eșit un vânător
Cu o cétă de căpăi
Neastâmpărațĭ și rĕi;
Când le vĕd, drumețe, așa
Mi-se rupe inima,
Că n'am frunde și n'am florĭ
Sĕ le-ascund de vânătorĭ".

Brașov, 19 Oct. 1905.

Ecaterina Pitiș.

Faptă și rĕsplată.

(Istorióră germană.)

— Fine. —

Neacșu ședea tăcut, cufundat în sine și nu-și credea ochilor vĕdênd, că întră Marióra la el. Cu dor își întinse brațele spre ea. Marióra însĕ, stete înaintea lui, îl privi îndelung cu ochiĭ udațĭ și dise în sfîrșit:

„Nu viu la tine, ca sĕ te mângăiŭ, ci ca sĕ ne înțelegem despre un lucru fórte serios. Iți aducĭ aminte de césul, când m'ai întrebat cu atâta dragoste, décă te iubesc și décă vréu sĕ fiu nevasta ta? Atuncĭ fără nicĭ o șovăire, am dis, ceea-ce de mult mărturisiam înaintea lui Dumnedeu; da, vréu sĕ fiu a ta! Vedĭ tocmai așa stau eu acum, aicĭ în fața ta și te întreb cu aceeași dragoste, deși în suflet, cu mult mai îngrijată: Ai sĕvêrșit tu într'adevĕr fărădelegile acelea? și tu eștĭ într'adevĕr îngrozitorul căpitan de bandițĭ?"

„Intrebarea nu iese din sufletul tĕu!" rĕspunse Neacșu, „pentru-că tu nu mĕ poțĭ ține de vinovat, alt cum nu m'ai fi putut iubi nicĭ odată"

„Nicĭ nu vine de la mine pentru-că într'adevĕr căpitanul împĕrătesc m'a trimis la tine, sĕ te rog și sĕ te conjur ca sĕ-ți recunoscĭ fărădelegile și sĕ-ți descoperĭ soții. Décă facĭ asta, îmĭ dă voie sĕ cer grație pentru tine, décă însĕ nu vei recunósce, vei fi chinuit și pe urmă totuși judecat la mórte!"

„Atuncĭ, lasă sĕ mĕ spânzure!" rĕspunse Neacșu, „n'am sĕ recunosc nimic, pentru-că nu mĕ sciu vinovat cu nimic. Nu mi-e frică nicĭ de mórte, nicĭ de tortură! Dumnedeu nu mĕ va lăsa sĕ sufer mai mult, decât pot purta. Dér mĕ turbur, că ómenii cred, c'aș fi în stare sĕ sĕvêrșesc eu astfel de crime și că aceiași ómenĭ nu cercetéză, cum au ajuns în pacĭnica mea odaie acele lucrurĭ fioróse ale bandiților?"

„Tu nu sci nimic de ele?" întrebà Marióra.

„Nimic! așa sĕ-mĭ ajute Dumnedeu, nu sciu nimic. Nu sunt vinovat!"

Marióra îl strînse în brațe și-i făgădui, că va face pentru el, tot ce îĭ va sta în putere, pentru-că acum nu se mai îndoia de nevinovăția lui și simția, că trebue sĕ-l scape orĭ sĕ móră împreună cu el.

Căpitanul austriac, însĕ nu era mulțumit cu rĕspunsul adus de Marióra și porunci numai decât, ca mâne diminéță pe Neacșu sĕ'l întindă pe mașina de chinuire, tot-odată sĕ se pregătéscă tóte pentru spânzurătóre, fiind-că avea de gând sĕ facă,

BCU Cluj / Central University Library Cluj

comanda maghiară! In chestiunea economică plănuim reforme mari, pe cari înainte de asta nimeni nu le-ar fi credut cu putință".

Ce reforme vor fi acelea se va vedé mai târdiu. Mai nainte se svonise adecă, că Fejervary ar avé de gând sě rescumpere domeniile cele mari numite fideicomise, luându-le din mânile aristocraților și dându-le în arendă micilor proprietari. Acesta însě a fost numai un svon, care nu s'a adeverit, se vorbesce însě că ministrul prețedinte plănuesce a curăți sarcinele micei proprietăți, înlesnind proprietarilor achitarea datoriilor. Se mai svonesce, că în programul lui Fejervary ar fi și votul universal, însě cu óre-cari restricțiuni. Nu se scie însě ce are de gând sě facă cu proiectul școlar, rěmas moștenire de la Berzeviczy, și cu ordinațiunile asupritóre ale ministrului de culte Lukacs György, cari au provocat atâta mâhnire și indignațiune printre naționalități. Vedem că în lista noilor miniștri figuréză și numele lui *Lukacs*, ceea-ce ar însemna, că Fejervary aprobă politica lui școlară. La finanțe se vorbesce, că va fi numit baronul *Dániel* Ernö, ér la agricultură baronul *Feilitzsch*. Ceilalți miniștri vor rěmané. In privința ministrului *a latere* se vorbia despre contele *Szécsen*, până acuma ambasador la Vatican. Nu se scie însě, décă acesta va primi.

Problema lui Fejervary va fi acum sě grupeze în jurul sěu un partid, ca sě se pótă numi guvern parlamentar.

Dieta va fi amânată la 19 Decemvrie din nou, ér alegerile vor fi la vară.

*

Diarele din strěinătate aduc scirea, că guvernul român va publica în afacerea *conflictului greco-român* o „carte verde" împreună cu tóte documentele privitóre la acest conflict, pentru a informa strěinătatea despre amănuntele, cari privesc acéstă afacere. Intr'aceea asupririle Românilor de către bandele grecesci continuă, deși guvernul turcesc își dă mare silință pentru a le împedeca. Așa a fost arestată deunădile o bandă grecéscă, care opera în împrejurimile comunei Sarikeu din vilaetul (districtul) Salonicului. Capul acestei bande a declarat autorităților grecesci că a fost pus la cale de un slujbaș al consulatului grec din Salonic. Cei mai mari dușmani ai Românilor sunt însě metropolitii greci, cari s'au aliat cu aceste bande. Metropolitul grec din Salonic a închis dilele trecute școla română din satul Cernareca și a confiscat averea bisericei, ér mitropolitul din Florina a luat în stăpânire bisericile și școlele românesci din Luminița, Cupa și Levesi și a ars cărțile de rugăciuni aromânesci.

Ceea-ce însě este aprópe de necredut, *Grecii cari locuesc în România se opun ordinelor guvernului român.* In orașul Giurgiu de pildă, 80 de Greci au încuiat ușile bisericei „Evanghelismos" și au oprit pe părintele Popian, numit provisor paroch al acestei biserici de către mitropolitul-primat al României, ca sě oficieze serviciul divin în limba română. Metropolitul a făcut îndată arătare la ministerul de interne și al justiției. O altă scire ne spune, că consulatul român din Salonic a ajuns în posesiunea unor scrisori compromițětóre, trimise în Macedonia de nisce Greci din Bucuresci și Brăila, cari sunt supuși români, din cari scrisori reiese, că aceștia au ajutat cu bani baudele grecesci din Macedonia. Ministrul de esterne român va presenta aceste scrisori Regelui Carol.

Duminecă se va ține la Brăila un *meeting antigrecesc*, la care vor lua cuvêntul între alții și d-nii Petre Grădișteanu, C. C. Disescu și probabil și d-l N. Filipescu.

Credem, că nu ne înșelăm décă dicem, că după denunțarea tratatului comercial cu Grecia, va urma în curênd și ruperea definitivă a legăturilor diplomatice între România și Grecia.

*

Luni a sosit *Principele Ferdinand al Bulgariei la Paris*, unde a fost primit cu tóte onorurile militare cari se cuvin capului unui stat. După visitele oficiale, ce le-a făcut presidentului Republicei Loubet și presidenților senatului și camerei franceze și după reîntórcerea acestor visite, presidentul Loubet a oferit Luni séra un prând în onórea principelui, la care au asistat prețedintele consiliului de miniștri Rouvier, agentul diplomatic bulgar, ministrul de rěsboiu și alte persóne marcante.

D-l *Loubet* a urat, printr'un toast, bună venire principelui, adăugênd că în cursul șederei sale în Franța, principele va găsi pretutindeni dovada celei mai sincere simpatii și va culege mărturia profundei stime a Franței pentru agera națiune bulgară. „Imi este plăcut a constata, a dis prețedintele, că relațiunile Franței cu Bulgaria au un caracter din cele mai amicale, ambele nóstre țěri lucrând de comun acord pentru desvoltarea raporturilor lor economice". Prețedintele a beut apoi pentru principe, pentru mărirea și prosperarea Bulgariei.

Principele *Ferdinand* a rěspuns exprimând adânca iubire ce o are pentru pământul frances. „Primirea ce mi-se face, a dis principele, este o dovadă nouă de simpatia Franței pentru Bulgaria și suveranul ei. In numele meu și al țěrei mele mulțumesc Franței pentru încurajările ce dă tinerei nóstre națiuni și pentru concursul ce ni-l dă ca sě putem păși spre lumină și progres.

Ratificarea tratatului de pace ruso-japonez.

Cu diua de Luni, 16 Oct. st. n. s'a pus în mod oficial capăt rěsboiului ruso-japonez prin faptul că atât la Petersburg cât și la Tokio tratatul de pace, încheiat de Witte și Comura la Portsmouth, a fost ratificat, adecă a fost primit și iscălit de către Țarul Rusiei și împěratul Japoniei.

Tratatul a întrat în vigóre cu diua de Duminecă 15 Oct. n., iar Luni au început deja sě se retragă trupele din Manciuria. Evacuarea de trupe a Manciuriei va dura cam 2 Luni.

Dăm în următórele în estras rescriptul împěratului Japoniei, publicat Luni în fóia oficială din Tokio cu ocasiunea semnării acestui tratat: Principiul nostru fundamental, dice rescriptul imperial, a fost totdeauna de a menține pacea și de a salva siguranța imperiului. Acum un an am fost, din nenorocire, siliți spre a asigura propria nóstră conservare, sě începem ostilități contra Rusiei. Flota și armata nóstră obținură un glorios succes, iar poporul nostru a suportat cu bucurie marile sarcini ale cheltuelilor de rěsboiu, permițênd ast-fel ca sě ridicăm prestigiul nostru și sě menținem demnitatea statului nostru.

După un rěsboiu ce a durat 20 de luni, posițiunea imperiului nostru a fost întărită, iar interesele țěrei apărate și, hotărîți fiind în dorința nóstră de a menține pacea, ar fi fost contrar voinței nóstre ca rěsboiul sě continue și poporul sě fie expus fără necesitate la grozăviile rěsboiului.

Rescriptul face apoi sě reiasă intervențiunea prețedintelui Roosevelt pentru încheierea păcei și spune că plenipotențiarii ruși au aderat la propunerile făcute de plenipotențiarii japonezi și care erau de o mare importanță pentru ca scopul rěsboiului sě fi fost atins și pentru ca pacea sě fie menținută în Extremul Orient, spre a dovedi ast-fel sincera nóstră iubire a păcei. Am examinat condițiunile de pace primite de plenipotențiarii noștri și considerându-le ca în totul conforme cu voința nóstră, le am primit și ratificat. Ast-fel dar pacea pare a fi asigurată în mod glorios. Suntem fericiți a puté implora bine-cuvintarea strămoșilor noștri și suntem în měsură de a transmite descendenților noștri ródele acestei mari opere. Dorința nóstră este de a împărți gloria cu poporul nostru și de a ne bucura multă vreme de bine-facerile păcei, împreună cu tóte națiunile.

Rusia a redevenit prietena Japoniei dorim sincer ca relațiunile de bună prietenie, restabilite acuma, sě devie tot mai intime și mai cordiale.

Rescriptul termină exprimând armatei și marinei satisfacțiunea imperială pentru serviciile credincióse ale celor două armate, ale căror victorii pe mare și pe uscat au mărit gloria națiunei. Impěratul mai adauge că scopul rěsboiului a fost împlinit, dér că tóte clasele populațiunei trebue sě fie totdeauna gata spre a-și face datoria lor.

Ca la noi la nimeni.

II.

Am dis că vom trebui sě revenim asupra vorbirei ce a ținut-o Dr. T. Mihali înaintea alegětorilor sěi din Ileanda-mare și în care vorbire el a polemisat cu „Gazeta", ear după cum susține aghiotantul sěu, ar fi *„nimicit"* chiar tóte atacurile „Gazetei".

De Vaida-Voevod dice în „Poporul Român" (nr. 74 a, c.):

»Pe prețedintel clubului deputaților naționali îl declară (»Gazeta«) de prost, punêndu-i în gură cuvinte, pe cari nu le-a dis în parlament. Ér când Dr. T. Mihali în vorbirea sa de dare de sémă în mod clar și lămurit îi replică »Gazetei«, nimicind tóte atacurile ei, atunci »Gazeta« se face într'o ureche și nici cu un cuvênt nu ia notiță despre acea vorbire«,

Nu spune însě de Vaida-Voevod prin ce cuvinte anume „Gazeta" a „declarat de prost" pe prețedintel clubului deputaților naționaliști, nici nu arată ce cuvinte i-a pus în gură „Gazeta" lui Mihali, pe care acesta „nu le-a dis în parlament". Cu privire la partea acésta a birfelilor lui de Vaida-Voevod suntem deci dispensați de a rěspunde, până ce acest iscusit procator al lui Mihali nu va veni cu fapte și cu dovedi.

Incât pentru așa disa dare de sémă a lui Dr. T. Mihali, noi am credut, că pretinsele replicari, ce ea le conține la adresa „Gazetei" nu numai că nu meritau a fi amintite în fóia nóstră, dér că era chiar mai mult séu mai puțin compromițětor pentru causa nóstră națională, de a da publicității „apěrarea" lui Mihali, care în realitate nu era decât mărturisirea indirectă a pěcatelor lui și ale clubului întreg.

Dér Mihali și cu de *Vaida*-Voevod vor acum, *ei* de către pădure, sě făurésca capete de acusațiune în *contra* nóstră din pretinsele „succese oratorice" pe cari Mihali și cu

---

ca îndărătnicul sě sufere o mórte cu multe chinuri.

Marióra era ca nebună. I-i tremura inima gândindu-se la chinurile, ce va avé sě le sufere iubitul ei, și cu hotărîrea de a împărți cu el sórtea înfricoșată, îi veni ideia sě spună, că și ea e vinovată, ca și el, numai sě pótă muri împreună. Ea se mai duse odată la închisóre, ca sě descopere logodnicului gândul ei. Păzitorul însě n'o lăsà sě între, pentru-că căpitanul porunci sě nu mai lase pe nimeni înlăuntru. Marióra se încercà fel și formă, dóră va îndupleca pe păzitor sě aibă milă de ea.

Bětrânul păzitor însě îi dise: „Nu te osteni, copilă! numai mórtea-i de géba. Din partea mea m'aș bucura sě scape Neacșu și din temniță, pentru-că 'mi pare rěu de el... eu nici nu cred, că vor puté scóte din el ceva cu mașinele de chinuire. Insě cum dic: numai mórtea-i de géba, și-apoi mirésa unui măsar bogat va fi în stare sě jertféscă ceva pentru alesul sěu!"

Marióra înțelese bine vorbele acestea, dér sěrmana, ea n'avea nici un ban, pe care sě'l dea păzitorului. Casa logodnicului era încunjurată de păzitori, mama lui bětrână de asemenea era închisă, de unde sě iee ceva, ca sě câștige pe păzitorul temniței? De cine sě se róge, când toți se feriau cu spaimă de logodnica vestitului căpitan de bandiți? In spaima ei mai alergà odată la castel, ca sě róge pe căpitan sě mai pótă vorbi odată cu Neacșu, pentru-că ea gândea, că acesta ar puté face ceva, sě capete bani pentru el și sě'l pótă scăpa. Cu gândul acesta întrà în odaia de pază, care de când căpitanul a fost cercetat în persónă de „diavol" a fost mutată în castel, și se rugà sě o însciințeze la căpitan. A trebuit însě sě se róge mai de multe ori, pentru-că sergentul împěrătesc se juca în cărți cu castelanul bětrân și cu câți-va cetățeni, cari veniseră din oraș și avea dinaintea sa câștigate mai multe grămedi de parale. Intr'un târdiu învrednici pe biata copilă cu o privire: „O, mirésa banditului", dise el în bătae de joc.

„Trebue sě însciințăm pe căpitanul. Póte că are sě-i împărtășéscă secrete de la prea iubitul ei. Sě ai însě puțină răbdare, fetiță, până se gată jocul. Róta iș furcile nici odată nu vin prea târdiu la rênd".

Marióra se răzimà de stâlpul din odaie, care sprijinea grindile și se uita cu durere la joc și la grămedile mari dinaintea sergentului, dintre cari póte că una ar fi fost de ajuns, ca sě scape pe dragul inimei sale. Abia după ce sergentul câștigase toți banii mărunți, trimise pe castelan sě însciințezee pe fata la căpitan. Intr'aceea sergentul, fără nici o cruțare, aduse vorba, că Neacșu va fi spânzurat, cât mai curênd, atunci cetățenii începură a spune fel și fel de istorii, de stafii, ce s'ar fi întîmplat pe locul unde's ridicate furcile.

„Da", începù unul, acum de bună sémă vor juca dracii pe acolo, pentru-că tot-déuna de câte-ori este vorba sě se spânzure, câte un vai de el, mai multe nopți înainte se aude o larmă gróznică la Stânca corbului și pe lângă furci se spune adecă, că cel spânzurat mai în urmă, face cuartir pentru cel-ce vine, și-i aerisesce odăile. Cu doi ani înainte se dice c'au spânzurat un om, care se credea că a fost spion. Cóstele uscate și astădi mai atîrnă câte una de spânzurătóre. Acela va avé de lucru, décă va trebui sě curețe și sě mature Stânca corbilor, care-i acoperită cu iarbă verde. Călăul trebue sě mérgă acolo tot-déuna cu două dile înainte de ce spânzură pe cine-va și trebue sě dea de scire cu glas înalt, că va veni sě spânzure pe cine-va, altcum nu găsesce nimic în rênduială și sě póte aștepta la multe bazaconii, ori chiar ca sě nu móră nenorocitul judecat la mórte.

Alt cetățean începù sě spună și el, că odată un călău tinér, credêndu-se sigur în meșteșugul sěu, n'a vrut sě dea de veste în pădure și ce sě vedi? în perire nu putea sě sfîrșéscă cu spânzurătórea: mai întâiu s'a rupt funia, cu care voia sě acațe pe cel nenorocit, ér după ce l'a ridicat a doua óră, s'a frânt scara.... bietul nenorocit s'a făcut nevědut și poporul a bătut pe călău cu pietri...

„Maistărul nostru", adause al treilea, nu va lăsa lucru neînsciințat. El este om prevědětor și scie tóte, ba, mi-a spus chiar mie, că odată după-ce a făcut însciințarea

BCU Cluj / Central University Library Cluj

famulul sĕu cred sus și tare a le fi dobândit față cu noi la amintita adunare poporală. Ei ne provócă astfel sĕ cercetăm, care este adevĕrata valóre a celor ce le-a bâlbăit „Toderașul nostru“ în darea sa de seamă către alegĕtorii sĕi din Ileanda mare. Ne vom folosi pentru scopul acesta chiar de raportul special publicat în „Poporul Român“ nr. 63 din a. c., în care se cuprinde întréga vorbire a lui Teodor Mihali pe $2^1/_2$ paginĭ, în credința că nu îi va veni în minte lui de Vaida-Voevod sĕ declare și acest isvor de tendențios și fals.

Nu vom face multă vorbă; la o adunare de alegĕtorĭ ca cea din Ileanda-mare se petrec multe, carĭ aicĭ nu sunt la ordinea dilei. Va fi de ajuns, décă vom aminti, că a fost de față la adunare și d-l George Pop de Băsescĭ, deputatul Dr. Stefan C. Pop, apoi diferiți fruntașĭ, preoți și advocați din cerc și, firesce, n'a lipsit din suita „Toderașului“ nostru nicĭ de Vaida-Voevod.

Vorbirea și-a întrodus'o Teodor Mihali cu *„noi deputații românĭ“*. Puțin s'a oprit însĕ aicĭ și a și dat'o pe altă córdă, vorbind mai departe numai de: *„noi clubul naționalist nemaghiar“*.

Deosebirea e esențială, căcĭ la început ni-se înfățișéză umbra Românului Teodor Mihali, pentru a dispare apoi cu totul în considerațiunile de oportunitate, ce au îndemnat pe cei opt deputațĭ românĭ, carĭ, după el, „nu erau destui că sĕ închege un partid de sine stătător“, sĕ-și sacrifice independența și caracterul lor distinct românesc, îmbrăcând pielea de óie a așa disului „club naționalist nemaghiar“.

Ca sĕ nu ni-se dică însĕ, că am întortochia înțelesul cuvintelor, étă o spunem, că pentru Românii, carĭ n'au fost în stare sĕ se închege într'un partid, Mihali aduce ca scusă, că ei dimpreună cu singurul deputat slovac și cu singurul deputat sĕrb, au format clubul naționalist nemaghiar, „ca sĕ fie în stare măcar sĕ pótă face propunerĭ de sine stătătóre“.

La începutul sesiunei nu li-s'a dat ocasiune sĕ se pronunțe, dér în schimb, spune Mihali în vorbirea sa, el cu tovarășii sĕi au fost strâmtorați și mai ales dênsul, Mihali, cu cercetările mandatelor lor contestate. Urmă însĕ desbaterea adresei către corónă. Atuncĭ s'au vĕdut și ei, clubul naționalist nemaghiar, îndemnați a înainta un proiect de adresă separat.

De aicĭ începênd, avem de a face numai cu „presidentul clubului naționalist nemaghiar“ și nu mai mult cu Românul Mihali, de aceea sĕ nu surprindă pe nimenĭ décă Mihali vorbesce de drepturile și interesele naționalităților, de promisiile date de cei din coaliție alegătorilor lor, de considerații de tactică, de basele adevĕrat patriotice și democratice, pe carĭ stă partidul naționalist nemaghiar, și numai de un lucru nu spune și nu póte sĕ spună nimic alegĕtorilor sĕi, de modul cum și-au împlinit el și cu ceilalți 7 soțĭ ai sĕi datoria față cu drepturile și interesele națiunei române.

„Frațĭ alegĕtorĭ!“ le strigă el celor din Ileanda. Cu mare tactică a fost de lipsă sĕ purcedem, căcĭ uite, noi am trebuit sĕ facem adresa nu pentru noi, ci pentru-ca sĕ o pótă primi Ungurii, cei cu convingerĭ democratice, ér în cas că acésta nu s'ar întêmpla, „partidul naționalist nemaghiar“ sĕ dovedéscă că este singurul care stă pe base adevĕrat patriotice și democratice(!)

Și acum — cerem atențiune — urméză ceea-ce T. Mihali a aflat de bine a *retăcé*, a nu spune alegĕtorilor sĕi. Nicĭ nu e bine sĕ scie omul tóte, nu e bine nicĭ chiar pentru alegĕtorii din Ileanda. Ajungea ce le-a comunicat Mihali, ca sĕ-și pótă da „verdictul“ lor, așa cum dorea el.

Ei bine, „Toderașul nostru“ le-a înșirat multe din proiectul de adresă al clubului: că au cerut, ca fie-cărui cetățean sĕ i-se dea dreptul de alegere fără osebire de naționalitate, că au cerut mai departe în acel proiect garantarea dreptului de întrunire, libertatea pressei, esecutarea legei naționalităților, respectarea drepturilor autonome, școlare și bisericescĭ etc. Dér s'a ferit de a-le spune alegătorilor sĕi, că în acea adresă cei opt deputațĭ românĭ, vrênd sĕ fie prea politicoși și tacticoși, au *închinat în tótă forma stégul partidului național român, primind ca basă* „adevĕrat patriotică și democratică“ *legile din 1848 și 1867/8*, fără nicĭ o privire la interesele de rassă și de clasă. Cu alte cuvinte s'au acomodat membrii clubului naționalist nemaghiar stărilor de față, carĭ pricinuiseră dela început nemulțumirile și gravaminele naționale ale Românilor!!

S'a ferit de a le spune mai ales că dênsul, Mihali, și cu tovarășii sĕi au mers până a dice în adresă, că ținta naționalităților, (prin urmare și a Românilor) ar fi de a face *sĕ-și câștige valóre absolută și necondiționată* principiul fundamental, că *toți locuitorii Ungariei, fără osebire de naționalitate, sunt membri egal îndreptățiți ai națiunei politice maghiare unitare și indivisibile!!*

In schimb Teodor Mihali le-a spus alegĕtorilor sĕi și ceea-ce nu era permis sĕ le spună, că adecă ei tóte le-au înșirat și le-au cerut în adresă, numai amĕsurat programului nostru național, din care ei „n'au abandonat (vrea sĕ dică, n'au părăsit) nicĭ o iotă.“

Și pentru-ca acest neadevĕr strigător la cer sĕ fie eternisat în colónele fóiei lui Birăuțiu, étă ce cetim în acea fóie nr. 63 din 1905 pag. 1. col. I, în continuarea vorbirei lui Mihali din cuvênt în cuvênt:

»Frațĭ Românĭ! V'am espus pe scurt în liniamente generale punctele de căpetenie ale proiectului nostru de adresă. Acelora carĭ nu sunt mulțumiți cu adresa presentată dietei de către clubul naționalităților, nicĭ cu vorbirile nóstre ținute în dietă în jurul acestei adrese, le rĕspund, *că d-lor nu sunt în curat cu aceea, ce însemnéză o adresă presentată parlamentului.* Proiectul de adresă are de scop sĕ fie primit de majoritatea parlamentului. Și de aceea noi în acest proiect *am precisat numai cadrele generale ale unei politice sănĕtóse de stat*(!!?) între carĭ fie-care popor din acéstă țĕră se póte desvolta liber cu tóte atributele individualității sale naționale. Am desfășurat principii curat democratice, carĭ pot fi primite de orĭ-ce partid cinstit, însĕ din programul nostru național n'am abandonat nicĭ o iotă!«

Ce póte fi mai mare aicĭ, cutezarea orĭ rĕtăcirea? Mihali însușĭ dice că ei au trebuit sĕ facă proiectul de adresă așa ca sĕ-l pótă primi majoritatea, adecă Ungurii, și totușĭ nu se sfiesce a spune înaintea alegĕtorilor, că cu tóte „considerațiile de tactică“, cu tótă închinăciunea care au făcut-o legislației de la 1848 și 1867/8, ei, „naționaliștii nemaghiarĭ“, n'au jertfit nimic din principiile și postulatele programului național român.

Consciința „presidentului clubului naționalist nemaghiar“ trebue sĕ fie fórte largă și elastică, probabil, fiind-că se încrede așa de mult în bunătatea alegĕtorilor sĕi, carĭ s'au dedat a vedé în ei numai pe Românul Mihali, pe cel de odinióră, și nu sciu sĕ distingă metamorfosa prin care acesta a trecut, ca sĕ ajungă din Român național „naționalist nemaghiar“. A putut așa-dér sĕ se încrédă cu liniște în „judecata drĕptă“ a alegĕtorilor sĕi și sĕ aștepte „cu sufletul liniștit“ verdictul lor.

Numai acea „unică Gazetă și cei câți-va sateliți ai ei“ de nu ar fi!

SCIRILE DILEI.

— 19 Octomvrie n.

Biblioteci maghiare — cu sila. Cetitorii îșĭ vor fi aducênd amintite că încă pe timpul ministrului *Wlassics*, de tristă amintire, s'a luat hotărîrea de a se impune fiecărei școle comunale de a-și procura câte o bibliotecă maghiară. Spre acest scop s'a compus anume lista cărților de către ministru. Am crĕdut că școlile românescĭ vor fi scutite de acéstă belea, dér étă primim scirea, că inspectorul de școle din Făgăraș zoresce cu stăruință, vrednică de o causă mai bună, ca sĕ se procure o astfel de bibliotecă și pentru școla comunală românéscă din *Tohanul vechiu*. Scaunul școlar din acea comună a apelat la congregațiunea comitatensă, arătând că în Tohanul vechiu există deja 2 biblioteci și cerênd sĕ fie dispensată de procurarea unei a treilea — maghiare. In zadar! Congregațiunea ținută la 16 Septemvrie sub presedința d-lui fișpan *Székely* György a respins apelul. — Vom reveni.

Principele Carol al României de 12 anĭ. Lunĭ a împlinit principele Carol al României 12 anĭ. Cu ocasiunea acestei aniversărĭ Regele Carol a trimis următórea telegramă d-lui G. Gr. Cantacuzino, presedinte al consiliului, ca rĕspuns la telegrama ce I-a adresat în numele guvernului:

»Adênc mișcat de patrioticele cuvinte cu carĭ salutațĭ aniversarea nascerei iubitului meu strănepot, vĕ mulțămesc din tótă inima pentru acéstă nouă dovadă de afecțiune care-mĭ este cu osebire prețiósă. Facă cerul ca tînĕrul vlăstar al dinastiei naționale sĕ rĕspundă într'o di așteptărilor țĕrei sale de nascere și sĕ sĕvîrșéscă opera începută de mine, pentru fericirea scumpei nóstre Românie«.

Distincțiune. D-l căpitan cl. I. Demetriu de *Herbay* dela regimentul Nr. 50 de infanterie a fost decorat de către Majestatea Sa ca semn de recunoscință pentru serviciile eminente (in Anerkennung vorzüglicher Dienstleistung) cu crucea militară pentru merite.

Alegerea de deputat în Hĕrman. In diua de 17 Octomvrie s'a ținut în cercul Hĕrmanului (com. Brașov) alegerea de deputat în locul lui Dr. Carol Lurtz, care a fost numit notar public regesc în Brașov. Fiind numai un singur candidat, d-l W. Kopony, el a fost ales cu aclamațiune. D-l W. Kopony, la adunarea pregătitóre, pe care alegătoriĭ sașĭ din țĕra Bârsei au ținut-o Dumineca trecută aicĭ în Brașov, a cerut voie sĕ-și pună candidatura fără obligamentul de a întra în partidul liberal, unde se află ceilalți deputațĭ sași. Cererea i s'a acordat.

Școlă primară română în Constantinopol. Guvernul român a înființat cu începerea anului școlar actual o școlă primară mixtă la Constantinopole și anume în cartierul europenesc Pera. Școla numĕră deja 105 elevĭ și eleve din tóte suburbiile Constantinopolului. Pentru înlesnirea elevilor cu locuința departe de școlă s'a înființat și o cantină școlară. Acéstă școlă este pusă sub direcțiunea d-lui Iancu D. Hondrosson și are un personal didactic de 5 persóne. Școla primară din Constantinopol rĕspunde unei vădite necesități de óre ce la Constantinopol trăesc peste 1000 familii aromâne.

---

s'a dus în persónă diminéța în diua, când avea sĕ spânzure, ca sĕ se convingă, cum stă cu locul de spânzurătóre și a vĕdut cu ochiĭ lui, cum omul, care a fost spânzurat mai pe urmă, ședea pe stânca corbului, în hainele lui sdrănțóse, până ce a rĕsĕrit sórele și clănțănia într'una, din fălcĭ“.

Uniĭ din cetățenĭ nu voiau sĕ crédă, dér sergentul dete dreptate povestitorilor și mai spuse și el câte-va întîmplărĭ îngrozitóre de felul acesta.

Intr'aceea se întórse castelanul cu vestea, că căpitanul nu mai vrea sĕ vorbéscă cu fata și că cu diua de mâne va începe chinuirea și apoi vor urma furcile. Marióra rĕmase ca trăsnită, nu se putea mișca din loc. Unde sĕ caute și sĕ găséscă scăpare? Dér veseliĭ tovarĕșĭ nu se gândiau la fata nenorocită. Ei îșĭ petreceau mai departe. In sfîrșit mai mult în bătae de joc, întrebà unul: care are acum curajul, sĕ mérgă la Stânca Corbului sĕ dea de scire, că acușĭ éră se va spândura unul și ca mărturie, c'a fost acolo, sĕ aducă o aschie din spânzurătóre?

„Asta n'o face nicĭ unul“ dise sergentul, pentru-că mergerea la spânzurătóre și la Stânca corbului este mai înspăimântătóre, decât dușmaniĭ noștri din Svedia. Pun rămășag grămada asta de banĭ, că nu se duce nime“.

Toțĭ tăceau, pentru-că un fior rece le trecù la toțĭ prin inimă. In sfîrșit pășì la masă Marióra. Obraziĭ îĭ erau albĭ ca pĕretele, dér ochiĭ îĭ scânteiau ca focul. Ea dise că se duce, décă sergentul îșĭ ține cuvêntul.

„Fetiță“, strigà sergentul, dór nu vei fi a Satanei, ca sĕ-ți însciințezĭ pe mire la spânzurătóre? Pentru Dumnedeu, asta nu escĭ în stare!“

Marióra însĕ a dis, că ea se duce și fiind-că deja era nópte târdiu, se oferi sĕ mérgă numai decât până la locul de pierdare, care se afla afară din oraș, pe un deal, se rugà numai, sĕ-i dea un cuțit, ca sĕ pótă tăia o aschie din spânzurătóre. Sergentul îșĭ smulse cuțitul din cingătóre, i'l dete în mână și fata eși ca săgeata din casă.

Era o nópte întunecósă și viforósă în care puținĭ ar fi avut curagiul sĕ încerce un astfel de drum, dér o inimă curată, care nu se scie vinovată cu nimica, și care vrea sĕ mântuéscă altă viață tot așa de nevinovată, și'un suflet iubitor, care nu se gândesce la sine, ci este gata la orĭ ce jertfă pentru o ființă dragă, nu se gândesce la nicĭ o frică și înăbușă chiar gróza neînvinsă de lucrurĭ supraomenescĭ.

Marióra eși pe pórtă cu pașiĭ grăbiți și se îndreptà către locul de pierdare. Cuțitul îl ținea ascuns sub manta și cu gândul tot la scăparea iubitului ei învinse orĭ-ce frică, care de altcum mai înainte, i-ar fi înghețat tot sângele 'n vine. In sfîrșit écăt-o la țintă. Luna care apunea, arunca o lumină palidă asupra locului de judecată, făcênd sĕ se vadă și mai înfiorător. Stânca rotundă a corbului, pe care se tăiau capetele criminalilor, orĭ pe care aceștia se tăiau cu róta, și furcile înalte, cu trei stâlpĭ, de carĭ mai atârnau încă ósele unui spânzurat și se bălăncăneau în vênt, stăteau înainea ei în conturĭ întunecóse și înfățișau o icónă înfiorătóre. Ea 'și-aduse aminte de istoriile din odaia sergentului și fiind-că în turnul din oraș se auḑì bătênd miedul nopții, îșĭ mai aduse aminte, că cel spânzurat pe urmă trebue sĕ mature și sĕ curăța Stânca corbului. Tremurând în tot corpul ajunse în fine la locul îngrozitor și tocmai îșĭ întinse mâna tremurătóre ca sĕ taie aschia din spânzurătóre, când de-odată aude un trepot de cai îndepărtat, care se apropia cu pașĭ grăbiți. Marióra se ascunse într'o crepătură din stâncă, de unde vĕḑù venind mai mulțĭ călărețĭ, carĭ sărirĕ de pe cai și-i legară de furcĭ, ér de pe un cal smâncirĕ pe un om, care era legat cu mânile în spate. Ea vĕḑù un bărbat înalt, a cărui față era acoperită cu o mască négră. Acesta era conducĕtorul, la a cărui poruncă avea sĕ móră cel încătușat. Nenorocitul se ruga sĕ-i lase viața, dér bărbatul cel negru, fără nicĭ o milă îi înfipse de mai multe orĭ în piept un cuțit mare și porunci, ca de la piciórele Stâncei sĕ se scótă douĕ lespedĭ de piatră și corpul fără suflare fù aruncat în spelunca necunoscută de sub pământ. După acésta deslegară iute de pe cal calabalâcul celui ucis, hainele și baniĭ lui îĭ întinseră pe

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Sosirea bar. Komura la Tokio. Din Tokio se telegrafiéză, că baronul Komura a sosit aci Lunĭ. Nu a fost primit la gară de cât de funcționarĭ. Străḑile au fost păzite de trupe, de poliție și de jandarmerie. Baronul Komura a fost primit de Mikado într'o audiență, care a durat mai multe ore. Mikadul a remis baronului Komura o scrisóre autografă, prin care împĕratul îșĭ esprimă mulțumirea pentru încheierea satisfăcĕtóre a păcei, relevând escelentele servicii făcute de baronul Komura la Portsmuth.

Emigrările în America. Dr. Ernest Weiss a publicat de curênd o carte asupra emigrărilor în America. Cartea face o recapitulare asupra emigrărilor, începênd dela 1820, căcĭ guvernul statelor unite din acel an pórtă statistică asupra persónelor trecute în noul continent. Austro-Ungaria abia pe la anul 1861 începe sĕ figureze în acéstă statistică. La 1861 au emigrat din Austro-Ungaria 13 inșĭ, la 1870 vedem deja 4425, la 1880 vedem 17,267 și numĕrul cresce mereu până ce la 1903 s'a urcat la 206,011 persóne. Cu totul au emigrat din Austro-Ungaria dela 1861—1904: 1,695,290 persóne. In anul 1904 numĕrul emigrărilor din monarchia nóstră a fost ceva mai mic decât în 1903 (177.156). Reducerea însĕ se referă mai mult la Austria. Étă o mică statistică după naționalitățĭ asupra emigrărilor din 1904:

	bărbați	femei
Cehĭ și moravĭ	6657	5544
Croațĭ și slovenĭ	17,644	3598
Dalmat, bosniacĭ	1,906	132
Germanĭ	43,775	31,915
Jidovĭ	65,040	41,196
Italienĭ de nord	28,784	7,015
» » sud	122,776	36,550
Maghiarĭ	16,153	7,630
Polonĭ	44,882	23,872
Românĭ	*3904*	*370*
Rutenĭ	6904	2688
Slovacĭ	18,502	9348

Adunărĭ poporale. Sĕptĕmâna trecută s'au ținut în *Alba-Iulia*, *Iosășel*, *Pecica*, *Rod și Poiană* adunărĭ poporale, la carĭ au participat numĕroșĭ țĕranĭ românĭ. In aceste adunărĭ, la carĭ au fost de față și unii dintre deputații românĭ naționalișt, s'a vorbit asupra situațiunei politice din Ungaria și s'au primit resoluțiunĭ, prin carĭ se cere introducerea votului universal și secret. Pe ḑiua de 27 Octomvrie n. sunt chemațĭ Românii din comitatul Caraș-severin la o adunare poporală la *Lugoșiŭ*, ér pe ḑiua de 5 Noemvrie n. alegĕtorii dietalĭ din cercul Vințului de jos, în *Vințul de jos*. In aceste adunărĭ se vor vota deasemenea resoluțiunĭ, cerêndu-se introducerea votului universal.

Un tratat între Austria, Rusia și Germania. Ḑiarul londonez »Observer« anunță că la 1 Februarie 1905 s'a semnat un tratat între Rusia pe deoparte, ér pe de altă parte între Germania și Austro-Ungaria, în urma căruia, în casul unei revoluțiunĭ în Polonia rusésca, Germania și Austro-Ungaria sĕ trimită împreună acolo douĕ divisiunĭ. Se ḑice că acest tratat a fost făcut după inițiativa Germaniei.

Congresul proprietății literare și artistice. Legațiunea României din Bruxelles a anunțat ministerul român de esterne, ca congresul proprietății literare și artistice ce s'a ținut anul acesta în capitala Belgiei, a hotărît ca viitorul congres sĕ aibă loc anul viitor la Bucurescĭ.

In Apahida s'a întîmplat în séra de 15 Octomvrie mare gălăgie. Țĕranii Vasile Gliga, Stefan Dămizan, Ioan Dămizan, I. Rocaș și Ion Cosma s'au pus sĕ bea rachiu în crâșma jupânului Lupu Klein. După ce au beut fie-care câte o fele, fiind târḑiu, jidovul a închis crâșma, dându-le încă câteva feli, pe carĭ le-au beut la lună șeḑênd pe podul din fața cârciumei. Era ceasul 10 și bravii noștri Românĭ tot nu sesăturaseră de horincă, au bătut decĭ la feréstra jidovului, cerênd alte feiĭ. Jidovul n'a vrut sĕ se scóle. Atuncĭ Românii i-au spart ferestrile și forțând ușa au întrat în cârciumă. Lupu de voie de nevoie le-a mai dat horincă și țigărĭ, dér în acelașĭ timp a trimis sĕ scóle pe preotul român Eliseu Moga, rugându-l sĕ vie a mulcomi ómenii. Lupu și-a trimis și femeia și copiiĭ la preot. Părintele Moga a venit și a înfruntat pe ómenii gălăgioșĭ, carĭ s'au și liniștit puțin și apoi au beut érășĭ mai departe. Când au beut astfel vr'o 25 de felĭ(!) și mințile nenorociților de ómenĭ erau tulburate, au întrat din nou la Lupu stricându-i ce avea în casă, ér de la Lupu s'au dus și la Moise Abraham, care locuiesce în vecinĭ și i-au devastat și lui ce avea în casă. — Notarul a cerut ajutor de la Clușiŭ și protopretorele Hankó Veres a și eșit la fața locului sĕ facă cercetare. Abraham s'a jeluit că Românii i-au furat și portofelul cu 3000 coróne, ceea-ce însĕ s'a dovedit că a fost o minciună. Raportul notarului încă a fost de altmintrea exagerat, presentând gâlceava din cârciumă ca o revoluție contra jidovilor, ceea-ce a făcut pe solgăbirău sĕ concentreze la Apahida pe toțĭ jandarmii din Huedin, Coșocna și Hida.

Décă este adevĕrată scirea de mai sus, pe care o luăm din foile din Clușiŭ, apoi Ḑeu, Gliga Vasile și tovarășii lui, carĭ sunt în stare sĕ bea atâta horincă, — nu sunt tocmai dintre ómenii vrednicĭ de laudă. Ne temem însĕ că și scirea acésta va fi exagerată, cum sunt multe altele pe carĭ le publică foile șoviniste despre Românĭ.

O năpârcă în Mureș-Oșorheiŭ. Un vânător din M.-Oșorheiŭ a prins ḑilele acestea o năpârcă într'o pădure din apropierea orașului. Năpârca (vipera) este de 25—30 cm. și vânătorul a dus'o la poliție. Până acuma în Ardeal nu se aflau șerpĭ de aceștia veninoșĭ, de câțĭ-va anĭ însĕ se vede că s'au prăsit de undeva, căcĭ acésta este a treia năpârcă ce s'a găsit în timpul din urmă în M.-Oșorheiŭ.

21 mii de ómenĭ înecațĭ de o trombă marină. Poșta chinesă sosită la Marsilia anunță, că o trombă marină colosală a căḑut pe cósta chinezéscă la Putong, pustiind tóte localitățile. Peste 6000 de ómenĭ s'au înecat. Insula Tșuming de lângă continent, a fost acoperită de apă până la înălțimea de 13 picióre. Acolo au pierit 15 mii de ómenĭ. Pagubele se socotesc cu miliónele.

Cânĭ și mâțe turbate în Lugoșiŭ. Cetim în »Drapelul«, că nimicirea cânilor și a mâțelor suspecte de pe teritoriul orașului Lugoșiŭ se continuă și acum. Până acum au fost prinșĭ și ucișĭ 550 cânĭ și 347 mâțe.

Serate de-ale meseriașilor românĭ. Din Sibiiu ni-se scrie: La ședința literară a 9-a a „Reuniunei sodalilor românĭ din Sibiiu“ au participat aprópe 150 persóne. D-l Vic. Tordășianu, bineventând pe cei presenți aduce la cunoscință trei evenimente: Primul e noua și încăpătórea sală, în care ne-am întrunit pentru întâia dată. O deschidere formală a salelor se va face nu preste mult. Al 2-lea eveniment e, că d-l Dr. Ioan Giurgiu, cand. de adv., s'a oferit, ca la acéstă ședință sĕ țină o conferență instructivă, ér al 3-lea e, că colegul d-l Ioan Apolzan, a îmbogătit literatura nóstră calendaristică cu „Micul calendar“ pro 1906, primul de acest fel la noi, fórte instructiv și important îndeosebĭ pentru meseriașii românĭ. D-l Tordășianu se ocupă apoi cu tînera Reuniune din Blașiŭ, care deși activată numai de 3 anĭ, se póte numĕra între cele mai active și mai bogate în róde, mulțămită zelosului president al ei, d-l prof Gavril Precup. Acéstă reuniune numĕră 70 membriĭ, dintre carĭ pantofarĭ 13, cismarĭ 1, mĕsarĭ 8 croitorĭ 6, lăcătușĭ 2, faurĭ 2, cojocarĭ 4, librarĭ 1, tipografi 4, compactorĭ 1, comercianțĭ 4, rotarĭ 2, măcelarĭ 2, friserĭ 3, franzelarĭ 1, mechanic 1. Lipsă mai mare se simte în Blașiŭ de meseriașĭ din brésla: tinichigiĭ, franzelarĭ, măcelarĭ, curelarĭ. tăbăcarĭ și colorătorĭ de case. Mai bine îmbrățișate sunt: pantofăritul, măsăritul și cojocăritul. Reuniunea din Blașiŭ actualmente este preocupată de idea de a crea un magazin de material brut, de unde sĕ se ajutoreze măestriĭ, o hală de vêndare de a aranja esposițiĭ etc. După acésta a urmat apoi serata literară, care a fost fórte instructivă și interesantă d-l Dr. Giurgiu a vorbit despre „Rolul economic și industrial al poporului nostru“, ér mai mulți membri au distrat pe cei presenți cu declamațiunĭ și cântece.

Pentru prăsitoriĭ de vite. Cu scop de a înlesni procurarea (cumpĕrarea) de vite de prăsilă, comitetul central al „Reuniunei române de agricultură din comitatul Sibiiu“ ofere (acórdă) împrumuturĭ ieftine de banĭ micilor proprietarĭ de pe teritorul comitatului Sibiiu. Vitele, ce se procură au sĕ se țină numai pentru prăsilă. Drept împrumut se dă de-ocamdată câte unui econom de vite numai suma recerută pentru cumpĕrarea unui cap de vită. Vita sĕ se cumpere fie din tîrg, fie afară de tîrg, de la prăsitoriĭ recunoscuțĭ, carĭ garantéză soiul. Numele vêndĕtorului trebue adus la cunoscința comitetului. Datorașul are sĕ plătéscă 5% interese anticipative după suma împrumutată, ér împrumutul are sĕ-l rĕsplătéscă în curs de 2 anĭ în 4 rate semestrale. Despre împrumut datorașul trebue sĕ dea obligație cu 2 giranțĭ siguri. Imprumutul se numĕră datorașului după-ce a încheiat tîrgul cu vîndĕtorul. La darea împrumuturilor membriĭ reuniniunei de agricultură au întâietate.

Têrg de cai. Magistratul orașului Brașov ne trimite spre publicare următórele: In urma adresei primite de la regimentul 8 reg. ung. de husarĭ-honveḑĭ din Mureș-Oșorheiu, cu data 9 Octomvrie 1905 nr. 2268/906 — se va ține un têrg de cai în *20 Noemvrie* a. c. la 8 óre diminéța pe locul școlei de călărit din „livada poștii“. In acest têrg se vor cumpĕra cai în vêrsta de 4—7 anĭ, décă vor fi bunĭ și corĕspundĕtorĭ. Posesoriĭ de cai se învită decĭ, prin acésta, a-și scóte în têrg caiĭ, ce-i au de vêndare, la ḑiua și locul numit.

Stofă pentru douĕ rânduri de odăḑdii bisericescĭ din mătase grea de o frumuseță rară, cu broderii de aur se află de vêndare pentru un preț moderat. Adresa la administrația acestui ḑiar.

Despre regretatul Titu Chitul.

(Coresp. part. a „Gaz. Trans“.)

Nușfalău, la 12 Oct. 1905.

Astădĭ la 12 óre am petrecut la cele vecĭnice pe talentatul tînĕr Titu *Chitul* din Chethiu, fost colaborator la „Gazeta Transilvaniei“, la „Unirea“ din Blașiŭ la „Familia“ din Oradea-mare și la alte foi și reviste de dincóce de munțĭ. Onorul bisericesc i-s'a prestat prin scriitorul acestor rêndurĭ, prin preoțiĭ Augustin Cheresteș din Beudiu și Aurel Mureșianu din Sucutard în fața întregei inteligențe și a unei imense mulțimĭ de popor îmbrăcațĭ în vestminte de sĕrbătóre — din localitate și satele vecine,

Din Bistrița a venit sĕ-și facă reverența ultimă față de scumpul nostru defunct d-l Dr. Gavrilă Tripon, carele după cuvêntul funebru rostit de preotul Ioan Boteanu, ne-a mângâiat sufletele cu un magistral discurs panegiric, pe carele cred că décă veți binevoi a-l publica Vi-l'oiŭ puté servi. (L'am primit și începem publicrea lui în numărul de aḑĭ. — Red.)

De 17, (ḑi șéptesprezece) anĭ de ḑile Titu Chitul pe piciórele sale n'a putut umbla și cu mânile sale lingura la gură n'a putut'o duce, ci mumă-sa Marta, fratele sĕu Dr. Iulian Chitul, medic cercual în Beclean și alțĭ membri din familia sa, pe brațele lor l'au luat din pat, l'au pus pe scaun și l'au hrănit și pe brațele lor de la masă l'au pus în pat, și cu tóte aceste din mii de ómenĭ cu mânĭ și cu picióre sănĕtóse, puținĭ afli, carĭ sĕ fi lucrat atât de mult și așa de original românesce — înțeleg pe terenul activității sufletului omenesc — ca Titu Chitul.

Décă nu și-a putut duce mâna la gură, a dus'o la călimar, a prins condeiul cum a putut și a scris într'o românéscă dulce, încât cel-ce a cetit romanele lui: „O fată de tarabostos“ „Catastrofa Daciei“ etc. cu sufletul sĕu vedea pe fata Dacului *nobil* și rĕsboinic cu mândrul ei pĕr undulând în aer și doborînd cu lancea-i puternică bourul Carpaților, sub copitele armăsarului sĕu fără frâne, fără șea.. Vedea nevestele Dacilor cu facle, arḑênd de viĭ ochiĭ ostașilor romanĭ legațĭ butuc — prinșĭ în luptă, — vedea pe îndîrjitul Decebal apăsându-și — acolo pe stânca unde ședea — barba stufósă spre pumnul încleștat de ură și mânie față de vulturiĭ de la Roma, până când la 10 anĭ de luptă vine: „*Fĕt-frumos*“, cu cămașa sa légă rănile vulturilor, cu carne din pulpa piciórelor îĭ hrănesce și astrînge pe neînvinsul smeu al Daciei cu propriul sĕu paloș sĕ-și scótă din piept inima și rărunchiĭ, ca numai mort sĕ-și dea pe mândra sa *Dacie* în stăpânirea *biruitorului*...

Repausatul a *mai* scris: „Stéua Orientului“ *mai* multe foiletóne tot cu sujet *din istoria* românéscă națională, care împrejurare îĭ da timbrul originalității și are sĕ-i scrie numele în istoria literaturii

---

livadă dinaintea spânzurătórei. Omul cu masca négră își înfipse într'aceea cuțitul plin de sânge într'un stâlp de spânzurătóre și fără nicĭ o grijă se apucà sĕ împartă lucrurile răpite.

Marióra a încremenit, vĕḑênd desfășurându-se înaintea ochilor ei o scenă atât de îngrozitóre, dér încredințarea că mirele ei este nevinovat și că „diavolul“ stă acum înaintea ei, îĭ deteră curaj. Ea înțelese dintr'odată că clipa acéstă trebue sĕ aducă scăparea iubitului ei. N'avea decât sĕ cuteze a eși câțĭ-va pașĭ din ascunḑĕtóre și putea ajunge cuțitul din stâlpul furcilor... în sufletul ei se născù gândul ca, fără sĕ fie băgată în sémă, sĕ schimbe cuțitul plin de sânge cu cuțitul de la ea. Norocul a părtinit'o, de și-a putut împlini gândul acesta... a scos din crepătură cuțitul banditului, a pus în locu-i pe al sĕu, aprópe de aceeașĭ formă, și se retrase în ascunḑĕtórea sa, fără s'o fi vĕḑut cine-va. Curênd după acésta hoțiĭ au sfîrșit cu împărțirea prăḑiĭ. „Diavolul“ scóse fără bănuială cuțitul din crepătură și'l așeḑà în técă, se urcà cu tovarĕșiĭ pe cai și p'aci ți-e drumul. Marióra însĕ tăià din stâlp o aschie și apoi cu acésta și cu cuțitul alergà într'un suflet cătră oraș.

Bătuse tocmai un cés, când întrà fata în odaia sergentului. Castelanul și ceilalțĭ se duseră sĕ se culce. In odaie era numai sergentul cu soldațiĭ. El tresărì din somn, când întrà Marióra, și-ĭ strigà:

„Fată! dór nu vei fi a ciórelor sĕ-mĭ aducĭ într'adevĕr aschia din spânzurătóre?“

„Ba da, am adus'o, domnule sergent“, ḑise fata și puse aschia dinaintea lui. „Dér aduc și mai mult“, adause ea, pentru-că Dumneḑeu m'a ales de mărturie pentru un nevinovat“. Cu acestea îĭ întinse cuțitul plin de sânge și-i povesti întîmplarea îngrozitóre din pădure.

Sergentul se uità la cuțit cu băgare de sémă și apoi ḑise îngândurat: Mie mi se pare c'aș cunósce cuțitul și că l'aș fi vĕḑut la Iacob roșcovanul. Șeḑĭ numai aicĭ liniștită, fata mea, până se face ḑiuă sĕ te pot conduce la căpitanul, pentru-că întîmplarea este de mare însemnătate și trebue sĕ se cerceteze în grabă“. Ḑicênd acestea, îĭ arătà un scaun dintr'un colț întunecos al odăiĭ, pe care sĕ se odihnéscă de-ocamdată.

Abia se retrase Marióra în colțul odăiĭ, când étă și întrà Iacob cu câte-va garafe cu vin, pe carĭ le puse pe masă ḑicênd cătră sergent:

„Sóțe, tatăl meu s'a dus sĕ se culce și m'a trezit, pentru-că unul din noi trebue sĕ-ți tinem societate. Mieḑul nopțiĭ a trecut, écă-ți aduc câte-va garafe să'nchinăm pentru ḑiua de mâne!“

El se așeḑà la masă și umplù păharele. Sergentul însĕ își pironi ochiul solipitor asupra cingătórei, cu care era încins Iacob, pentru-că își vĕḑù cuțitul în téca lui.

„De bună sémă ne-am schimbat erĭ cuțitele“, ḑise sergentul cu linisce, eu am pe al tĕu, Iacobe, și décă nu greșesc, tu ai pe al meu în técă“.

„Intr'adevĕr“, rĕspunse Iacob mirat, „ai dreptate, cuțitele sunt schimbate, dér nu înțeleg, cum s'a putut îmtîmpla asta?“

„Ei, le-am schimbat erĭ, când am rĕtezat grumaziĭ garafelor cu cuțitele nóstre“, adause sergentul. „Poftim ia-ți pe al tĕu, și dă-mĭ pe al meu îndĕrĕt!“

Iacob se ridicà în picióre, scóse în tăcere cuțitul din cingătóre, îl muià într'un ulcior cu apă și apoi îl șterse bine cu năframa sa de buzunar.

„Nu-i de lipsă sĕ-mĭ curățĭ mai întâiŭ cuțitul“, ḑise sergentul, apropiindu-se de el, „pentru-că cuțitul meu nu este pătat cu sânge, pe al tĕu însĕ se cunosc urmele omorului din nóptea asta, de la spânzurătóre!“ Ḑicênd acestea prinse pe Iacob de piept. Ceilalțĭ soldațĭ încă sărira la semnalul dat. Cu toțiĭ trîntiră pe Iacob la pământ, îl cercetară cu deamĕruntul și-i scóseră din sîn o pĕrucă négră.

La moment au deșteptat pe căpitan și i-au descoperit cele petrecute. Căpitanul a poruncit sĕ prindă numai decât și pe castelanul cel bĕtrân. Se făcù o cercetare amĕnunțită prin tóte odăile și pivnițele castelului. Spre mirarea tuturor se găsiră tot felul de lucrurĭ furate. Din cerce

naţionale, ca sĕ tac de „Gramatica ţigănéscă-românéscă“ şi alte scrierĭ micĭ inedite.

Titu Chitul a făcut doi anĭ la universitatea din Cluşiu, dér a fost mai mult autodidact. Vecĭnic a fost vesel, ca un viu protest contra sorţiĭ sale tirane, pe care a învins'o prin credinţa în Dumneḑeu.

Familia a pierdut un talentat sfetnic, ér poporul român prin mórtea lui un drag povestitor.

Ioan Boteanu,
preot român.

Din comitatul Bistriţa-Năsăud.

Bistriţa, Octomvrie 1905.

I.

Sfinţirea şcólei fundaţionale din Borgo-Prund.

Inainte de a descrie decursul acestei frumóse festivităţĭ, fie-mĭ permis a schiţa istoricul acestei şcóle fruntaşe, care în decurs de peste 70 anĭ, de la esistenţa ei, a contribuit netăgăduit mult la ridicarea poporului român din valea Bârgăului — ridicându-l şi înmulţindu-i cunoscinţele, precum şi dând poporului o serie de bărbaţĭ, carĭ au stat şi stau şi aḑĭ la unele posturĭ înalte.

Şcóla acésta s'a deschis cam la anul 1834—1835, prima óră cu un învĕţător; ’n 1872 s'au deschis încă douĕ clase, ridiându-se corpul învĕţătoresc la numĕrul le 3, ér la anul 1873 a fost sporită la 4 lase cu 4 învĕţătorĭ.

De atuncĭ acéstă şcólă a fost binerivită chiar şi din partea „cârmacilor“ ână când venind la putere faimosul ‚baon, Dezsö Banffy s'a atins şi de sancuarul acestei şcolĭ, făcêndu-i deosebite ificultăţĭ. Mai târḑiu deficultăţile au fost ilăturate, din partea fruntaşilor acestei cóle, edificând încă o aripă. In anul 1903 ısĕ prin fostul inspector de şcóle Dr. !sernatonyi, a fost érăşĭ dificultată intericênd folosirea edificiului, — prin ceea-ce oia se ḑică — sistarea învĕţământului şi ıchiderea şcólei.

Acestei grele loviturĭ Comisiunea fonurilor, în frunte cu vrednicul ei preşeinte, au făcut toţĭ paşiĭ posibilĭ pentru esopera un împrumut de 10.000 cor., pre a restaura edificiul şcolar. Ministrul ısĕ nicĭ la a treia rugare nu a aprobat aşiĭ comisiunei fondurilor.

Vĕḑênd representanţiĭ comunităţilor isericei de pe valea Bârgăului, că toţĭ aşiĭ şi tóte siliuţele comisiunei fonduriır grăniţĕrescĭ au fost zădărnicite şi niicite din partea ministrului, s'au întrunit ı mai multe şedinţe şi cu unanimitate au dus vrednica şi laudabila hotărîre: ridiarea unui împrumut pe averea bisericeır gr. or. şi gr. cat. din acea vale — ând dovadă şi de astă dată, că în cas e pericol Româniĭ fără deosebire de onfesiune, una simţesc!

Astfel în urma împrumutului ridicat, eselĭ că o sĕ-şĭ pótă avé érăşĭ edificiul colar, nou şi după dorinţele ministrului, s'au apucat de clăditul edificiului, — ce le fac astăḑĭ mândria.

Româniĭ bârgăuanĭ şi astăḑĭ au dat dovadă vie, că sunt vrednicĭ urmaşĭ ai falnicilor grăniţerĭ, ce cu curajul leului au sciut păzi ţĕrĭ streine la dorinţa domnitorilor şi pentru lărgirea terenului şi înflorirea ţĕrei nóstre!

Sfinţirea noului edificiu şcolar, clădit în fruntaşa comună Borgo-Prund, care ar puté face onóre orĭ şi cărui oraş — s'a sĕvĕrşit în 21 Septemvrie începêndu-se la órele 11 a. m. pontificând protopopiĭ Gerasim *Domide* (gr. cat.) şi Simion *Monda* (gr. or.) asistaţĭ de preoţiĭ Ioan Dologa (B. Tiha), Suceava (B. Prund), Eliseu Dan (B. Suseni) şi Zagrai (B. Bistriţa).

Intre sunete de trécsurĭ s'a sĕvêrşit acéstă sfinţire, dându-i-se un colorit cât mai înălţător. Inteligenţa şi poporul ce au luat parte în numĕr fórte mare — după-ce au asistat la sfinţire şi servirea parastaselor, au primit botezul. La urmă protopresbiterul S. Monda, a ţinut o frumósă vorbire descriind fasele prin carĭ a trecut acéstă şcólă şi esprimându-şĭ speranţa, într'un viitor fericit.

Mai visitând otată întreg edificiul, care numai mândrie îi póte face şi întreprinḑĕtorului Pavel Beşoan, ne-am îndreptat paşiĭ spre „Hotelul comunal“, unde s'a ţinut banchetul.

Din lunga serie de toaste amintesc pe al protopopului Monda (esprimat cu multă sinceritate, ḑicênd *„aḑĭ şcóla pórtă titlul de fundaţională comunală, dér confesională e în inimele nóstre“*); ridicat pentru conducătoriĭ ambelor bisericĭ române. Inflăcărat a fost al părintelui Dologa, de a cărui căldură sufletéscă adeseorĭ am fost convinşĭ. Vorbele lui au entusiasmat întréga masă. Părintele protopop *Domide* prin cuvinte elogióse la adresa poporului „someşan“ „bârgăuan“ şi „de după tîrg“, închină pentru preoţiĭ, învĕţătoriĭ, inteligenţa şi poporul român bârgăuan, care şi astă-dată a dat dovadă despre tăria sentimentului lor românesc Dr. *Hăngănuţ* tostéză pentru comitetele bisericelor de ambe confesiunile din valea Bârgăului şi pentru representanţiĭ acelora. Vestitul cântăreţ părintele *Dan* ridică pocalul în sănĕtatea unui óspe de peste Carpaţĭ. Părintele *Const. Flămându* toastéză pentru întreprinḑĕtorul Pavel Beşoan, ér primarul comunal *Vlad* pentru corpul învĕţătoresc.

Harnicul director al şcólei actuale *Ilariu Bozga* ridică păharul în sănĕtatea comitetului de edificare: Dr. Hăngănuţ, S. Monda, Ioan Dologa, El. Dan, carĭ fără îndoială au avut partea leului la sĕvêrşirea acestui fapt vrednic de laudă. In urmă părintele Dan a mai toastat pentru şcólă şi popor.

După aceea ridicându-se masa, cu toţiĭ s'au îndepărtat pe la cuartire séu pentru a visita casele unor fruntaşĭ, dorind corpului învĕţătoresc în frunte cu vrednicul sĕu director, ca în noul palat al luminei şi deşteptărei sĕ pótă munci cu vrednicie, gândindu-se în totdéuna la împrejurările între carĭ sunt susţinuţĭ şi contând tot-déuna la entusiasmul, jertfa bravului popor bârgăuan.

Séra s'a aranjat o frumósă petrecere care a durat până în zorile ḑilei următóre. Despre impresiile câştigate voiŭ scrie la „foileton“.

Theodor A. Bogdan.

---

† Titu Chitul.

Discurs funebral rostit de d-l Dr. G. Tripon, adv. în Bistriţa, în 12 Oct. a. c. la înmormêntarea regretatului *Titu Chitul* din Chetiu.

Onorată adunare!

I.

Sĕ încercăm lângă acest sicriu şi cadavru *a construi o modestă biografie şi apreciare* din datele şi sfărmăturile prinse pe apucate din viéţa scurtă şi sdrobită, a mult regretatului *Titu Chitul*, scoţênd pentru noi din tóte acestea învĕţăturile luminóse şi bine grăitóre.

II.

Titu Chitul — talent rar şi caracter mare, dér cam puţin cunoscut — s'a născut dintr'o familie fruntaşe românéscă. Normele şi gimnasiul inferior le-a făcut la şcólele armeno-catolice din Gherla *cu succese eminente*, ér clasele superióre gimnasiale le-a făcut la piariştii din Cluşiŭ, tot cu resultate eminente. A mai făcut şi un an şi $^1/_2$ de medicină la universitatea din Cluşiŭ distingêndu-se ca unul dintre cei mai talentaţĭ şi diligenţĭ ascultătorĭ.

L'aţi cunoscut bine pe reposatul. Era înalt ca bradul, spătos, pieptos, compact, şi impunea deopotrivă şi ca talent şi ca figură esterióră. Profesorilor le era iubit pentru prestaţiunile sale, amicilor pentru humorul sĕu nesecat şi senin şi pentru caracterul sĕu integru. Apoi mai era şi unul dintre cei mai bunĭ violiniştĭ! Avea pe atuncĭ 22 anĭ; era pe pragul bărbăţiei. Era pe aci sĕ întrupeze speranţa strălucită ce punea familia sa întreagă într'însul, tocmai ca şi noi, amicii lui.

III.

Pe când era medicinist de anul II, era o érnă cumplită şi gerósă în Cluşiŭ. In strada de mijloc (Közép utcza) într'o odaie modestă locuia regretatul *Titu Chitul*, cu neuitatul Dr. Alexandru Silaşi, fiul reposat al repausatului protopop al Bistriţei Alexandru Silaşi.

Cei doi tinerĭ colegĭ şĭ-au uitat într'o nópte feréstra întredeschisă şi au asumat astfel *o răcire fatală. Titu Chitul* a fost cuprins de o paralisie generală, ér *Alexandru Silaşi* de altă bólă, care *în urmările sale* i-a curmat viéţa, nu mult după obţinerea diplomei de doctor în medicină.

Astfel şĭ-a terminat cariera universitară; *Titu Chitul*, trecênd din sala de învĕţământ la clinica bolnavilor desperaţĭ şi urmând, fără speranţă, un tratament medical după celălalt întreg restul vieţii. Durerile i-au fost anĭ dearêndul grozave. L'aţĭ vĕḑut vara aci acasă, în grădina părintéscă sbătându-se afară de sine pe aşternutul sĕu, în svîrcolirĭ desperate, până ce provedinţa a voit ca sĕ ajungă *la vindecare cel puţin parţială: la aşa numita vindecare defectuósă. I-au trecut durerile. Dér a rĕmas paralisat de mânĭ şi de picióre.*

Părinţii şi fraţii, rudele, l'au urcat în pat; ei l'au pus la masă; ei l'au dus la aer; ei i-au dat mâncarea şi apa în gură; primăvara, vara ei l'au pus pe trăsură, ei l'au dus la hotar. In fine *ei l'au tractat ca pe un băiat ce nu a ajuns încă la etatea de un an.*

D-vóstră aţĭ vĕḑut, şi trebue sĕ pricepeţĭ neputinţa acésta, ce a durat 17 anĭ **fără îndreptare**. Ba mai mult! Inainte de mórtea lui, *rĕstuvnêndu-se cu căruţa, i-s'a scrintit şi osul de la mâna dréptă, chiar din cot, în cât nicĭ după vindecare nu-şĭ mai puté indoi mâna!*

Vĕ întreb după acestea: Ce date şi fapte sĕ-i punem la biografie? Căcĭ 22 anĭ a fost copil şi tinĕr: 17 anĭ a fost bolnav şi neputincios! Ér când a ajuns de 39 anĭ a rĕposat!?

IV.

Ce noroc pe noi, că *afară de trup mai avem şi suflet!* Astfel nu rĕmânem numai cu mila pentru rĕposatul, ci-i mai dăm şi *tributul admiraţiunei nóstre.*

Sĕ vedem déră, ce lucrărĭ a sĕvîrşit *schinteia divină — sufletul sĕu tare şi activ* — în trupul lui frământat şi sdrobit pe o durată întinsă de 17 anĭ? Titu Chitul, în viéţa lui nu a frecuentat nicĭodată şcólă română! Dér după însănĕtoşarea parţială, s'a pus cu stăruinţă, şi a continuat *a învĕţa limba şi literatura română din temeiŭ şi cu sistem*, până la o mĕsură frumósă, care ar face onóre orĭcărui cărturar şi savant român ardeleanungurean, fie acela şi cel mai recunoscut stăpânitor al limbei române.

Peste tot: *Titu Chitul şĭ-a făcut din odaia sa de suferinţe, o academie rară de sciinţe.* Ce mare merit pentru un bolnav fără de noroc; şi ce gravă acusă pentru mulţĭ din nădrăgarii sanĕtoşĭ şi cu dare de mână!

Titu Chitul nu a cetit numai literatura română, şi nu s'a mărginit la lucrărĭ de distracţie, ci a învĕţat multe de tóte: *tótă medicina*, până la mĕsura, ce face onóre chiar şi prrfesorului de universitate. A învĕţat psichologie, filosofie, teologie, astronomie, istorie, limbĭ clasice şi moderne, sciinţă naturală, chemie, fiisică. Cu *studiile lui a trecut de la gruparea atomilor — moleculelor, până la gruparea popórelor şi a stelelor. O scară întinsă de cunoscinţe*, cu care a sciut el sĕ umple pustiul fără de noroc a 17 anĭ de neputinţă.

Aţĭ vorbit cu el vre-odată despre vre-un lucru, despre care nu ar fi putut ţiné prelegerĭ?

El făcea glume şi haz cu sciinţa lui mai ales la convenirile familiare, în ḑile mai bune. Era în posiţie sĕ vorbéscă óre întregĭ, în prosă, în poesie, în hexametru, despre orĭ-ce, cum i-se cerea!

(Va urma.)

Convocare.

In sensul § lui 25 al statutelor „Reuniunei învĕţătorilor gr. cat. din ţinutul Haţegului“ se convócă adunarea generală a reuniunei pe ḑiua de *29 Octomvrie* st. n. 1905 în Ciula mare cu următórea ordine de ḑi:

Şedinţa I. 1. Sf. liturgie cu invocarea sf. spirit la 8 óre a. m. 2. Deschiderea adunării generale prin president. 3. Constatarea membrilor presenţĭ. 4. Raportul comitetului central. 5. Alegerea comisiunilor: a) pentru esaminarea raportului comitetului central. b) pentru censurarea raţiunilor pe 1904 şi a proiectului de budget pe anul 1906. c) pentru esaminarea raportului bibliotecarului. d) pentru încasarea taxelor şi înscrierea de membrii noi. 6. a) Prelegere practică din geografie de Antoniu Pop. b) desvoltarea sunetului „o“ de Ana Lupan. 7. Disertaţiune: Carĭ factorĭ conlucră la crescerea şi educarea religiósă-morală a băeţilor de Traian Lupea. Prânz comun.

Şedinţa a doua la órele 3 p. m. 1. Raportul comisiunilor esmise în şedinţa I-ă. 2. Critica prelegerilor practice şi a disertaţiunii. 3. Alegerea comitetului şi a oficialilor pe un nou period de 3 anĭ. 4. Fixarea locului proximei adunărĭ generale. 5. Eventuale propunerĭ insinuate la president cu 8 ḑile înainte de adunare. 6. Dispositiunĭ pentru verificarea procesului verbal. 7. Inchiderea adunării generale.

Din şedinţa comitetului central ţinută la 2 Octomvrie 1905.

Dr. Iacob Radu, m. p.,
vicar for. preşedinte.

Traian Lupea, m. p.
notar.

Observare: Pentru trăsurĭ la gara din Haţeg, incuartirare şi prânzul comun, domniĭ participanţĭ sĕ se anunţe la Onor. Silviu Simonetti, preot în Vălióra (p. Demsus) cu 8 ḑile înainte de adunarea generală.

Inmormêntarea unui învĕţător.

(Coresp. part. a „Gaz. Trans.“)

Mórtea din nou şĭ-a luat prada sa, răpind de astă dată pe un luminător al poporului din mijlocul celor ce-l iubeau.

Din câţĭ învĕţătorĭ pensionaţĭ am cunoscut, puţin se bucură de meritata lor rĕsplată, căcĭ cei mai mulţĭ după-ce îşĭ jertfesc tot ce au mai scump, sănĕtatea, pentru luminarea poporului, după-ce prestau o muncă de 30—35—40 anĭ şi ajung în pensiune — mor. Aşa a fost cu regretaţiĭ colegĭ: Ioan Boier, din Codlea, care în curênd după pensionare a murit. Apoi Nicodim Dan, din Zĕrnescĭ. Ḑiua i-a venit resoluţiunea că'i pensionat şi nóptea a murit, ér casul cel mai recent este cu decedatul Ioan *Rădoiu* din Vulcan, carele în al doilea an după pensionare, ne părăsesce. Imĭ vine sĕ asémăn casurile cu un călĕtor obosit, carele vĕḑênd apropierea furtunei, se ascunde sub un arbore spre a fi scutit de povoi şi când se crede mai adăpostit, trăsnetul lovesce în arbore, nimicind dinpreună cu el şi pe mica jucărie a naturei.

Precum şi ceilalţĭ aci amintiţĭ, carĭ au servit câte 30—40 anĭ ca învĕţătorĭ, aşa şi iubitul coleg Ioan Rădoiŭ, după-ce servise 36 anĭ ca învĕţător cu un salar de 100—150 fl., simţindu-se obosit, cere pensionarea, şi o primesce în sumă de 700 cor. Se simţea bine asigurat la umbra arborelui ostenelelor sale, era mulţumit avêndu-şĭ toţĭ copiĭ la vetrele lor, ér în locu-i lăsând pe ginerele sĕu, Leonte Roman.

Când era póte cel mai mulţumit om, mórtea îşĭ aruncă ochiul sĕu rece asupra lui şi'l răpesce din mijlocul celor iubiţĭ ai sĕu.

A rĕposat Joi în 12 Octomvrie n. a. c., ér înmormêntarea i-a fost Sâmbătă în 14 Octomvrie p. m.

Frumósă înmormêntare! Era de faţă tótă suflarea românéscă din Vulcan, dovadă cât de mult l'au iubit.

Actul funebral a fost sĕvêrşit de domniĭ preoţĭ Ioan Hamsea şi C. Proca

---

area strictă eşi la ivélă, că „diavolul“ ra Iacob roşcovanul, ér tatăl sĕu, ucigaıl de odinióră a lui Wallenstein, găzduiırul lucrurilor furate de el. Iacob ca sĕ bată prepusul de la sine şi ca sĕ delăıre din calea sa pe nesuferitul mire al ·umósei Marióre, a sciut sĕ furişéze în asa acestuia pĕruca şi masca, dér curaıl unei inimĭ nevinovate a scăpat pe iuitul sĕu şi a desceperit pĕcatul. Fărădeıgĭ îngrozitóre eşiră acum la ivélă: boltura de la Stânca corbului era plină de adavre, de ale celor ucişĭ. Rĕsbunarea ısĕ n'a lipsit. La porunca împĕratului, căitanul a spânzurat pe Iacob, pe tatăl ıi şi pe toţĭ tovarĕşiĭ lor. Pe Marióra a ăruit-o împĕratul cu darurĭ bogate. Ea junse soţia fericită a mirelui ei, pe care npĕratul îl făcù castelan în locul celui ecinstit. Aicĭ trăiră multe ḑile fericite npreună.

N. Petra Petrescu.

din Rêşnov şi de bětrânul preot din Holbav, Ioan Tulbure. Rěspunsurile funebrale au fost date de înv. din Rêşnov, Romul Cristoloveanu şi Virgil Bude şi de înv. Todorache şi înv. diacon Ioan Avram din Holbav. Cei 3 din urmă formau un terţet.

Conductul a plecat din curte, urmat fiind de jalnica-i soţie, buna-i soră şi iubiţii sĕi fii şi fiice şi de poporul întreg, percurgênd drumul scurt până la biserică, aprópe situată de casa mortuară, trecênd prin un cordon format din eleviĭ şcólei române din loc, a mers până la biserică, unde s'a oficiat serviciul pentru îngroparea mirenilor, carele a fost încheiat prin un discurs funebru rostit de pe amvon de d l preot I. Hamsea, în decursul căruia am vĕdut mulţi ochi lăcrămând. Acel discurs mi-s'a promis, şi de-l voiŭ primi, îl voiŭ trimite spre publicare.

Din biserică în cântecile corului improvisat, şi în sunetul trist al clopotelor, mortul a fost dus şi aşeḑat la locul de odihnă.

Dormi în pace iubite coleg!

Rêşnov, 16 Octomvrie 1905.

Cristoloveanu.

Din America.

Binevoiţi Vĕ rog a da publicităţii următórele:

Dare de sémă şi raport asupra pe trecerei „Picnic" din 4 Septemvrie 1905, aranjată de Comunitatea bisericéscă din Cleveland, Ohio, în folosul bisericei române de aicĭ.

Inainte însĕ de a arăta resultatul material al acestei memorabile petrecerĭ, care este a-se privi mai mult ca o serbare pentru hramul „Sf. Maria" (serbat mai târḑiu din causă, că în acea ḑi românimea e la lucru), — îmĭ permit a descrie pe scurt şi întru cât e posibil ţinuta, ordinea şi animaţia, carĭ au dominat în acea ḑi.

Nu numai pentru noi a fost ceva înălţător, dér chiar streiniĭ de naţiunea nóstră, în special Americaniĭ, carĭ au participat îşĭ amintesc cu drag de însufleţirea ce i-a avêntat în acea petrecere.

Dér sĕ încep de la capăt:

In ḑiua amintită la óra 1 p. m., în frunte cu un drapel american şi urmat de 8 junĭ îmbrăcaţĭ în costumele naţionale de căluşerĭ şi dichisiţĭ cu frunḑă şi brîurĭ tricolore, — am pornit în rênḑurĭ de câte 4, cam în numĕr de 80 persóne, — de la locuinţa d-lui Mihail Bârză, 164 Herman Street şi în cea mai perfectă linişte percurgênḑ mai multe strade, am ajuns la grădina destinată petrecerei în Salysburyave.

Pórta de întrare în grădină era decorată mai bine ḑic îmbrăcată pe douĕ laturĭ cu pânză tricolorā, ér sus în mijloc colorile americane, astfel din depărtare se putea cunósce, că acolo se petrece ceva românesc.

Grădina e situată la o posiţiune din cele mai încântătóre, — vis-à-vis de întrarea parcului „Edgewater" şi nu lasă nimic de dorit nicĭ în privinţa aranjamentului, nicĭ a spaţiului.

La pórtă ne aştepta un alt grup de Românĭ sosiţĭ mai de timpuriu acolo.

Indată comitetul aranjator s'a divisat conform unei regule stabilite mai înainte şi ocupându-şĭ fie-care locul, a permis publicului întrarea în grădină, care în scurt timp gemea de Românĭ şi Românce.

Nu mult mai târḑiu musica (o bandă slovacă dresată pentru câte-va bucăţĭ românescĭ de înşişĭ membriĭ presidiului) — a început sĕ întoneze o *„hora Sinaei"*, la auḑul căreia familiĭ, junĭ şi bĕtrâni singuraticĭ, cu toţiĭ fără deosebire au asaltat pavilionul de joc şi într'un minut, prinḑêndu-se de mânĭ s'au încins în horă plinĭ de entusiasm, încât era o plăcere a-i privi.

Astfel s'a început petrecerea acelei ḑile de o însemnătate mare pentru noi.

Au urmat apoi conform programului de joc — valsurĭ, polce, învîrtite, sîrbe etc., ér printre ele s'au produs *căluşeriĭ*, carĭ au stors aplause nesfîrşite: streiniĭ şi chiar din ai noştri — au baricadat masele şi se aninau pe la chiotorĭ mai înalte spre a puté gusta şi admira jocul nostru mândru românesc.

Timpul era cam pe la 12 din nópte şi animaţia era încă la culme, avêntul şi buna disposiţie i-a tîrît pe dansatorĭ în vîrtejul unor „sîrbe" şi băteau podéla pavilonului de ḑiceai: „Dómne ce e asta?"

Caracteristicĭ au fost 4 americanĭ, — carĭ mai la tóte jocurile erau şi ei printre săritorĭ, s'au angajat şi la sîrbă şi după-ce înzadar s'au căsnit sĕ se ţină de ai noştri, s'au separat şi singurei de-oparte, dér totuşĭ voind sĕ imiteze, băteau din picióre în tóte părţile şi fie-care săria astfel, ér tact nicĭ de frică. Destul că au provocat mult haz, încât când ne amintim de acea sîrbă rîdem cu poftă.

De abia pe la 2 óre din nópte, pe lângă tótă pofta de joc, am trebuit sĕ punem capăt petrecerei şi am plecat cu inima veselă şi mulţămiţĭ întru tóte de plăcerile gustate în acea ḑi,

Amintim, că în pausă, un grup de 6 cântăreţĭ au esecutat câte-va cântărĭ în 2 şi 3 vocĭ, carĭ au fost bine primite.

S'au ţinut şi câte-va vorbirĭ despre însemnătatea scopului acelei petrecerĭ şi au fost primite după merit cu aplause sgomotóse.

Mulţămită bunelor mĕsurĭ luate şi mulţămită Comitetului aranjator, tóte au mers strună şi nimica nu a conturbat ordinea séu liniştea, carĭ au dominat până la sfîrşit.

Am avut şi visitatorĭ sreinĭ, între carĭ notez pe d-niĭ: Nicolae Radu, Seucea Gavrilă şi Adolf Gestenberg cu soţia, din Ioungstown, Ohio, societatea „Unirea Română" din Ioungstown, O. representată prin d-niĭ Ioan Tzetzu, preşedinte şi Ioan Restea vicepreşedinte.

Din Erie, Pa, am avut pe d-l Dumimitru Bârză şi alţiĭ, şi mulţĭ alţĭ streinĭ din diferite oraşe.

Din localitate notez pe d-niĭ Gustav Heil cu familia, mare furnisor de mobilă, C. I. Byrne, comerciant, d-niĭ P. Weiss şi M. Mininges, saloner (birtaşĭ), d-niĭ Dr. Winter şi Wassermann, apoi o mulţime de persóne marcante din marea fabrica de vapóre şi alte fabricĭ, de notat d-niĭ Wm. E. De Catur superintendent de construcţiunĭ, Charles Iuome, inginer asistent, Wm. Nagles, inginer, John M. Hutey, pontator, S. M. Sige, inginer asistent, M. Muloney, mare maşinist, Charles Hall, James Barns supraveghetor şi Michael M. Ginty, inginer.

Deşi publicul ne-a visitat în numĕr destul de considerabil, încât a întrecut orĭ-ce altă petrecere de mai înainte, nu voiŭ trece cu vederea de a observa, că multe din familiile române au lipsit cu totul. Şi e trist că aicea, unde suntem pătrunşĭ de cântecul nostru naţional, se mai găsesc încă indivizĭ séu familiĭ, carĭ sĕ stea recĭ şi sĕ dórmă, când majoritatea e în picióre şi gata a-şĭ jertfi puţinul sĕu pentru realisarea unei lucrărĭ indispensabile şi folositóre tuturor.

Sperăm însĕ, că la o a doua ocasiune îĭ vom vedea şi puté numĕra printre Românii harnicĭ, carĭ îşĭ înţeleg misiunea şi datorinţele în acéstă *mare de naţiunĭ.*

Buna reuşită a serbărei se oglindesce şi din resultatul material, care este următorul:

Venitele 272.12 dolarĭ, cheltuelile 136.58 dolarĭ, profitul curat la încheierea socotelilor 135.54 dolarĭ. La profitul acesta sunt a-se mai adăuga plătirĭ peste taxă şi contribuirĭ ulterióre sosite după încheiarea socotelelor, care a fost a 2-a ḑi după petrecere 2.95 dolarĭ, profit nett 138.49 dolarĭ, séu coróne 692.45.

Notăm că mai avem încă bilete spre desfacere în Pittsburg şi în Canton, despre al căror resultat eventual vom reveni ulterior. (Rugăm a-se face acéstă notă.)

Au plătit peste valórea biletului de 35 centĭ — următoriĭ:

Societatea „Unirea Română" Joungstown, O. 5 dolarĭ. Mihail Bârză, Cleveland, O. 2.50 dol. Ioan Reftea, Ioungstown, 1 dolar, Nicolae Radu, Ioungstown, O. 1 dolar, Seucea Gavrilă, Ioungstown, O. 1 dol., Ioan Tzetzu, Ioungstown, O., Adolf Gestenberg, Ioungstown, O. câte 0.50 dol., Ioan Minoiu, Vasile Dobrin, din Cleveland O. câte 1 dol., Efrosina Dobrin, Cleveland, O. 0.25 dol., Ioan Lazar, Marcu Lazar, Cleveland, O. câte 1 dol., Nicolae Mihălţan, Petru Mihălţan, Ioan Postovariu, Andreiu Hălmaciu, Pavel Poppa, toţĭ din Cleveland, O. câte 0.50 dol., Dumitru Bârză, Erie. Pa 1.20 dol., Ana Bârză, Cleveland, O. 0.50 d., Constantin Oprean Cleveland, O. 0.50. Matei Luca, Cleveland, O. 0.40 dol., Ioan Măriuţ, Cleveland, O. 0.85 dol., Ovidiu Borzea, Cleveland, O. 0.50 dol., Ioan Beclean, Cleveland O. 0.50 dol., C. I. Byrne, Cleveland, O. 0.85 dol., Petru Duma, Cleveland, O. 0.50 dol., George Costea, Cleveland, O. 0.50 dol., Ioana Santeiu, Cleveland O. 1 dol., Petru Coman, Cleveland, O. 0.50 dol., Petru Tincu, Cleveland, O. 0.50 dol., Costică Tahopol, Cleveland, O. 0.85 dol., Tănase Costantinescu, Cleveland, O. 0.50 dol., Ioan Tănase, Cleveland, O. 0.50 dol., Dumitru Iridon, Cleveland, O. 0.50 dol., Nechifor Bârză, Cleveland, O. 1.05 dol, Agripina Bârză, Cleveland, O. 0.35 dol., Anica Coman, Cleveland, O. 0.35 dol., Iacob Cristea Cleveland, O. 0.50 dol., N. N. Santeiu, Cleveland, O. 0.70 dol., Petru Opincariu, Cleveland, O. 0.35 dol., Ecaterina Doboş, Cleveland, O. 0.35 dol., S. S. Mervin, Ioungstown, O. 0.70 dol., Lazar Saric, Ioungstown, O. 1.75 dol., Peter Weiss, Cleveland, O. 0.35 dol., Ecaterina Weiss, Cleveland, O. 0 35 dol., M. Haber, Cleveland, O. 1.50 dol., Matei Rădulescu, Cleveland, O. 0.50 dol., Alexandru Gabor, Cleveland, O. 0.60 dol., George Gabor, Cleveland, O. 0.60 dol., Moise Şerban, Cleveland, O. 0.60 dolarĭ.

In sumele aicĭ înşirate se cuprinde şi valórea biletului de întrare, nu însĕ tóte, sumele plătite de dame sunt a-se privi complete ca suprasolvirĭ, de óre-ce nu au fost obligate la taxă de întrare, tot aşa multe din suprasolvirĭ se compun din valórea mai multor bilete cumpĕrate şi credem, că am operat corect, când pe persónele carĭ au cumpĕrat mai multe bilete decât unul, le-am taxat de suprasolvitóre.

Aducem pe acéstă cale cele mai calde mulţumirĭ tuturor participanţilor şi în special suprasolvitorilor, carĭ înţelegênd scopul ce urmărim, au binevoit a contribui mai mult.

Cleveland, Ohio, 17 Sept. 1905.

In numele comitetului aranjator

Vasile Dobrin.

Reuniunea

învĕţătorilor românĭ uniţĭ din Archidiecesă.

XL.

De lângă Mureş, Sept. 1905.

Administraţia organului reuniunei nóstre a binevoit în nrul 14 al „Fóei şcolastice" a publica pe pagina 228 ca urmare din nrul 7—1905 numele a 14 abonenţĭ, carĭ şĭ-au achitat abonamentul; anume de la nrul curent 127 până la 140. Prin urmare décă adaugem suma acésta la cea arătată în art. XXXVIII al scrierilor mele, de 85.71 cor. resultă, în anul acesta cu 185.71 cor., a incurs mai mult ca în anul espirat. In nr-ul 15 apărut mai în urmă nu se continuă lista abonenţilor, carĭ şĭ-au achitat abonamentul lor; prin urmare din asta trebue sĕ conchidem, că nu se află mai mult nicĭ unul nepublicat, care şĭ-ar fi plătit abonamentul.

Rĕmâne şi aşa pe anul acesta un destul de mare deficit, care érăşĭ are sĕ'l acopere fondul general al reuniunei şi după ce pe lângă tótă bunăvoinţa şi ostenéla biroului central, de a scóte de la restanţierĭ abonamentul „Fóiei Şcol." scopul nu s'a ajuns, încât şi astăḑĭ fórte mulţĭ cetesc „Fóia" gratuit, fără de a-şĭ achita datoria lor, după cum se cuvine orĭ şi cărui învĕţător consciu de chiemarea sa.

Trebue sĕ meditĕm asupra altor mijlóce, după care am scăpa de deficitul fóiei; anume cum am puté la redactarea şi administrarea fóei întroduce óre carĭ economiĭ, căcĭ, costând editura fóei mai puţin, şi deficitul s'ar împuţina, ba ar dispăré cu totul.

Scim prea bine, că d-l Ioan F. Negruţiu, redactorul responsabil de 7 anĭ încóce redactéză fóia gratuit, neprimind pentru lucrarea asta a sa nicĭ o remuneraţiune şi pentru care faptă nobilă toţĭ foştiĭ discipulĭ ai d-lui profesor îĭ suntem recunoscĕtorĭ şi analele reuniunei vor vesti pentru asta abnegaţiunea d-sale. Dér se pot face marĭ erogărĭ cu remuneraţiunea colaboratorilor, — cu tiparul şi cu altele.

Până când va scăpa fóia de deficitul şi datoria sa către reuniune, — remuneraţiunea colaboratorilor sĕ se micşoreze la minimum, — anume numai acela sĕ fie remunerat, care provede fóia cu lucrărĭ pedagogice şi metodice în continuu, ér remunerarea altor colaboratorĭ sĕ se amâne până când fóia va fi cu stare materială mai bună.

S'a vorbit în adunarea generală ultimă şi despre aceea, că tipografia editóre a Seminarului archidiecesan ar fi prea scumpă; — décă anume ar tipări o altă tipografie fóia mai ieftin, pentru-ce nu contractéză administraţia cu altă tipografie?

Adunarea generală convocată pe 8, 9 Nov. a. c. va avé sĕ pertracteze şi cestiunea asta.

Mureşianul.

Literatură.

A apărut **„Luceafărul"** revistă pentru literatură şi artă. Apare de douĕ orĭ pe lună. Anul IV. Nr. 18. Sumarul: Nópte (poesie) Oct. Goga. Serbările dela Sibiiu II. *** Septemvrie. *Al. Ciura. Impresiĭ dela Selişte Maria Cunţan. Eminescu şi teatrul* (conferenţă) Dr. I. Borcia. Foi răzleţe: Dela Ţéră Dr. S. P. »Premiul Lucéfărului« *** Dărĭ de samă şi notiţe bibliografice. Ilustraţiunĭ: Dela serata etnografică din Sibiiu: Porturĭ din Selişte. Porturĭ din Haţeg Porturĭ din Banat. Port din Sebeş. Port din Topliţa română. Grupul dela serata etnografică. Port din Bran. Porturĭ din Ocna. Preţul acestui Numĕr: Romania: 65 banĭ, — Ungaria 50 filerĭ. Administraţia, Budapesta, IV. Str. Zöldfa 7.—

A apărut în editura »Lucéfărului« din Budapesta Ioan *Ciocârlan*: **„Traiul Nostru"**. Preţul: 1 cor. 50 fil. România 2 lei, Ioan *Agîrbiceanu* **Dela Ţéră.** Preţul: 1 cor. 50 fil. România 2 lei. Alex. *Ciura* **„Icoane"**. Preţul 1 cor 20 fil. România 1 leu 60 banĭ.

A apărut Nr. 10 din revista **„Junimea Literară"** numĕr închinat lui Vasilie *Alexandri*, cu următorul sumar: Alexandri. Ilarie Chendi. Scrisorĭ: 1) Alexandri către S. Fl. Marian, 2) şi 3) Alexandri către A. Hurmuzachi 4) şi 5) Alexandri către O. Dlujanschi. Alexandri în Cernăuţ A. Hurmuzachi Alexandri către soţia sa (scrisóre). Alexandri şi Bucovina George Tofan. Ei (versurĭ) V. Loichiţă. Cugetare Dr. George Popovicĭ. De atuncĭ (versurĭ) Lian. Remîi (versurĭ) V. Loichiţă. De ḑiua ei (schiţă, premiul »Junimei Literare«) *** Redacţia şi administraţia: Suceava (Bucovina) strada Sturza 655.

ULTIME SCIRI.

Berlin, 18 Octomvrie. Ḑiarului „Lokalanzeiger" i-se depeşéză din Petersburg, că acolo afară de fóia oficială n'a apărut aḑĭ nicĭ un ḑiar. Greva au început-o *culegĕtoriĭ* din tipografia *statului*. S'au întîmplat şi rănirĭ *grave*.

Budapesta, 19 Oct. Fóia oficială publică autograful regal conţinênd dimisiunea ministrului agriculturei György şi numirea lui Artur Felitzsch în locul lui. Ceilaltĭ miniştri au fost numiţĭ din nou la portofoliurile lor. Baronul Fejervary este însărcinat cu girarea provisorică a ministrului de finanţe şi a latere.

Curs'a Dunărea prin Raiu?

— Fine. —

Dér şi pe Lactanţiu l-a biruit Cosma cu masa. Dér Cosma scia că nu sunt cele douĕ rîurĭ, scia şi de Persia şi de India şi de China, scia că un rîu din Mesopotamia nu póte ajunge în Etiopia, căcĭ îĭ stă în drum oceanul. Dér spusele bibliei trebuia sĕ le împace. De aceea el e cel dintâiŭ, care strămută raiul din Mesopotamia într'altă parte. Cosma crede, că pământul e încunjurat de Ocean de tóte părţile, dér dincolo de Ocean „la rĕsărit", cum spune chiar biblia, că era aşeḑat raiul, mai adaogă o bucată de pământ şi acolo pune raiul. Din el ies 4 rîurĭ, carĭ curg dintâiŭ pe sub oceanul, care înconjóră pământul şi Tison iese ca rîu mare

BCU Cluj / Central University Library Cluj

pe suprafața pământului și e Gangele din India; Tigrul și Eufrat curg pe sub pământ mult — mult până ce ies ca isvóre mititele în Armenia. Ér Gheon curge prin pământul de dincolo de ocean cale îndelungată până în sudul Africei și apoi iese și curge pe pământ și e Nilul!

Decĭ Cosma găsi cele două rîurĭ Gangele și Nilul. Cu tóte că aceste nebuniĭ ale lui Cosma erau lucrurĭ lumescĭ, carĭ nu priveau întru nimic religia, totuși erau călugărĭ prin evul mediu, carĭ nu scieau décă nu fac eresie de nu vor crede ce a spus Cosma.

Alăturĭ cu masa lui Cosma, a început de prin vécul al optulea să se țină tot mai bine în picióre discul. Preoțiĭ luminați nu s'au amestecat nicĭ odată în gâlcevile aceste geografice, dér era și primejdie de mórte să te amestecĭ, căcĭ îndată ce credeai altfel decât cei ce doredeau cu biblia lui Moise, erai eretic. Tótă ciința atârna de cărțile lui Moise și de géba spuneau cei luminațĭ, că geografia nu e religie și că Moise pe vremea lui n'avea de unde să scie țările, carĭ încă nu erau cunoscute și că el sciind puțină geografie, punea lucrurile încurcat — tóte de géba. Când s'a descoperit America, nu puteau crede ómeniĭ că e continent, însușĭ Columb — care în punctul acesta nu era ba deștept cum ni-se spune prin cărțile de școlă — nu credea și a murit convins, că el a descoperit malul ostic al Chinei: ar putea fi alt continent, căcĭ Moise nu spune de el nimic!

Hărțile cu pământul disc au lăsat îngerele în pace și în locul lui au luat un rîu al raiului Donul. Acestea se luptau cum cu altă nevoe: unde o fi Gogul și Magogul, de care vorbesc profeții? Paradisul l'au pus la marginea pământului, la răsărit, decĭ prin China. Pământul rotund l'a împărțit în 3, de la nord spre sud Nept în mijloc îl desparte Donul și de la nord spre nord Nilul, amândouă vărsându-se în Marea Mediterană, care-l desparte de centru până la apus în margine. Ierusalimul e buricul pământului.

In secolul XIII era la modă părerea lui Ion de Marignoli, episcop în Calabria. Acesta găsise raiul în insula Ceylon pe un munte înalt — numai pe un munte putea să fie, căcĭ altfel și peste raiu ar fi trecut potopul — și în Ceylon este un munte, care după cum mărturisia un mare călețat de pe atuncĭ, „ajunge cu crescetul până în discul lunii“.

Mai târdiu a fost la modă, puțină vreme, părerea lui Columb. El ținea pământul mult mai mic decât este, așa, că precum am spus a murit cu convingerea, că America e malul ostic al Asiei și nicĭ n'a visa, că de la malul vestic al Ameriei, unde ajunsese el, până la malul ostic al Asiei e jumătate pământ! Convingerea lui apoi era, că pământul e ca o pară, ce se supțiéză mereu mereu până ce se sfîrșește ascuțit. Când a ajuns la delta Orinocului și a vĕdut un rîu așa de mare și de repede, i-a dat gândul, că el trebue să vie fórte de departe și fórte de sus de pe un munte mai înalt decât toțĭ munții, precum Ornoco era cel mai mare rîu din care l'a vĕdut și că acel munte e tocmai vîrful pământului, al perei, gândul acesta și clima cea dulce de pe malul American, l'au făcut să crédă, că numai numai pe muntele acela, a putut să stea paradisul. Și el căută dovedĭ la Moise, unde raiul e „la răsărit“ și el aicĭ la răsărit era, credea Columb că e la răsărit, prin China (de-va, și el era la apus) și că posiția aceasta corĕspunde mai mult „părerilĭ sfinților și învĕțaților teologĭ“.

Așa dér Columb găsise raiul prin China unde-va, pe Cordilerĭ. In tot evul mediu, geografia scienționică a fost stânjinită de cele patru rîurĭ ale raiului, pentru-că nimenĭ nu le putea găsi locul nicăirĭ așa cum le spunea biblia. Deși cunosceau țările, hartografiĭ îșĭ băteau capul să potrivescă faptele positive cu spusele lui Moise. Și aicĭ apoi fel de fel de hărțĭ fantastice. Precum bunăóră décă Herodot ar fi spus că în Muntenia curge un rîu paralel cu Dunărea, de la Verciorova până la Giurgiu și décă n'am ține și de vorbele lui, am face hărțĭ tot așa de fantastice. Jiul ar trebui să-l aducem să se verse în Dunăre între Giurgiu și Oltenița, căcĭ într'alt loc n'ar putĕ, căcĭ i-ar sta în drum rîul lui Herodot; orĭ am vărsa Jiul în Olt și am aduce Oltul de vale de Giurgiu. Am sci cu toțiĭ că e fals, dér n'am avé ce face, căcĭ rîul lui Herodot trebue să existe. Așa făceau în evul mediu cu țările și cu rîurile.

In cursul vremiĭ și-au bătut mulțĭ capul cu cestiunea raiului. Uniĭ l'au dovedit în India, alțiĭ în China, alțĭ în Japonia (aceștia după Cosma, căcĭ Japonia, e țéra dincolo de ocean, la răsărit) alțiĭ în Suedia (acest lucru e fórte próspăt), în Italia sudică, în Crimeea, în Madagascar. Atâtea rîurĭ au devenit rîurĭ ale raiului. Intre ele Dunărea nóstră a ținut de multe orĭ locul lui Tison și părechea îi era când Donul când Nilul. M'aș întinde prea departe, arătând cum făceau ei de ajungea Dunărea pe la Vavilon, dér cetitorul îșĭ póte face ideie gândindu-se cum făcù odată Cosma cu Gangele și cu Nilul.

Și tot nu se scie și nu se va sci.

(„Alb“.) *G. Coșbuc.*

Loc deschis.*)

Prin acésta constat, că am primit de la d-l Nicolae Oancea sen., administrator al fóiei »Școla și Familia« anul IV tóte socotelele de administrație împreună cu documentele.

Examinându-le și confrontându-le unele cu altele, le-am aflat în cea mai perfectă ordine, pentru care i-se esprimă și pe calea acésta d-lui administrator Nicolae Oancea deplina mea mulțumire și recunoscință pentru munca prestată în mod atât de corect și cinstit.

Brașov, 4 Octomvrie v. 1905.

I. Dariu m. p.,
ca proprietar al fóiei „Școla și Familia“.

In presența nóstră:

Iosif Aron m p martor. *Romul Frates* m p martor

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Mântuit de la mórte. Un om órecând-va desnădăjduit trimite inventatorului crucei duple electro-magnetice R. B. nr. 86967, d-lui Albert Müller, Budapesta V., Vadász-utcza 42 următórea scrisóre de mulțumită:

Stimate Domnule Müller!

Inainte de tóte te încunosciințez, că sunt om sĕrac și bóla m'a silit să întru într'un spital din Budapesta, apoi am stat 3 lunĭ sub îngrijirea doctorilor din Zombor și tóte acestea m'au costat 200 cor. fără ca să mĕ pot vindeca, ér doctorii au pierdut nădejdea si eu trebuia să mor. Din întîmplare am dat de vestea crucei d-tale și am comandat'o purtându-o pe pept după cum mi-ai scris. In scurt timp în 10 Aprilie m'am sculat din pat, mĕ simt sănĕtos și nu mi-e témă că mor, pentru-că m'ai mântuit d-ta, îțĭ mulțumesc de mii de orĭ. Cu stimă Francisc Ostiadat mașinist în Priglența St.-Ivan (com. Bacĭ-Bodrog) în 27 Aprilie 1904.

Crucea duplă electro-magnetică R. B. nr. 86967 costă numai 6 cor. și vindecă bólele următóre: reumatism, respirație grea lipsa de somn, batere de inimă, bólă rea, de nervi; de aceea îndemnăm pe fie-care să se adreseze plin de încredere la d-l Albert Müller, Budapesta V; Vadasz-utcza 42/AE.

Vindecarea deplină a bólelor secrete. Să nu pregete nimenĭ într'o cestiune atât de gingașe a se presenta odată în persónă, pentru ca cu ajutorul instrumentelor speciale aduse din streinătate poțĭ afla puctual locul, causa, răspândirea și starea bólei, orĭ cât de adânc ar fi bóla înrădăcinată în organism. Pe basa acestei esaminărĭ poțĭ cu siguranță afla și calea, pe care ajungĭ la videcarea rĕului, ceea-ce fie-care o póte face acasă fără de a-și împiedeca ocupațiunile. Décă cine-va nu póte veni în persónă, atuncĭ să-și descrie bóla cu deămĕnuntul și după ce va fi esaminată, va primi deslușirile de lipsă și leacurile trebuincióse pe lângă ținerea în cel mai mare secret. In scrisóre pune marcă de rĕspuns. După încheerea curei, scrisorile se ard séu la cerere espresă se retrimit.

*) Pentru cele cuprinse în rubrica acésta Redacțiunea nu ia rĕspunderea. — Red.

Un astfel de leculitor și curățitor e institutul special al d-rului Palócz, medic de spital (Budapesta VII Kerepesi-út 10) unde cu bună voință și conscienționsitate capĕtă orĭ cine (bărbat séu femee) deslușirĭ asupra vieții secsuale, unde i-se curăță sângele bolnav, nervii i-se întăresc, trupul întreg se eliberéză de bólă și sufletul de chinurĭ.

Fără conturbarea ocupațiunilor dilnice Dr. Palócz vindecă de anĭ de dile cu siguranță, repede și din fundament cu metodul séu propriu de vindecare și casurile cele mai neglijate, bólele de beșică, de țeve, de testicule, de șira spinărei, de nervĭ, urmările onaniei și ale sifilisului, bóla albă, bóle de sânge, de piele și tóte bólele ce se țin de organele secsuale femeescĭ. Pentru femei e sală de așteptare și întrare separată. Consultațiunile le dă însușĭ Dr. Palócz de la 10 óre în. a. până la 6 óre séra (Duminecă până la 12 óre la amiadĭ).

Adresa **Dr. Palócz**, medic de spital, Budapesta VII, Kerepesi-út 10.

La librăria A. Mureșianu

au sosit următórele cărțĭ:

Cărțĭ de rugăciunĭ și predicĭ.

Cărțĭ de rugăciunĭ întocmite de protopresbiterul Calistrat *Coca* cu aprobarea Consistoriului Archiepiscopesc ortodox-oriental din Cernăuțĭ, cuprindĕnd diferitele rugăciunĭ: rugăciunea de séră, către d-l nostru Isus Christos, îngerul păzitor cântarea de laudă pentru sfînta Născĕtóre. Rugăciunile în dilele de peste sĕptĕmână. Liturgia de Dumineca, Acatistul buneivestirĭ, Canóne, Rugăciunĭ de pregătire pentru mărturisire. Rugăciunile din sĕptĕmâna luminată. Rugăciunile din diua Nascerei Domnului. Rugăciunĭ de cuprins felurit etc.

Tóte aceste cărțĭ sunt în diferite legăturĭ de la cele mai simple până la cele mai luxóse. Tóte însă sunt fórte frumóse și elegante. Prețul lor e felurit. In pânză négră, cu cruce de aur — 75—88 cr. ceva mai marĭ cu 90 cr. 1 fl 28 cr., 2 fl. 40 cr., mai garnisită și cu florĭ 2.50. Mai departe de tot luxóse, carĭ se pot face și ca dar de Crăciun în preț de: 2 fl. 60 cr., 2 fl. 90 cr. 3 fl 70 cr. 4 fl. 40 cr., 4 fl. 60 cr. Aceste sunt legate în os alb și negru și sunt de o frumseță neîntrecută.

Până acum am fost lipsițĭ de cărțĭ de rugăciunĭ tipărite elegant și legate frumos, așa ca să mulțumescă simțul estetic mai ales al damelor, în privința acésta mult mai pretențióse. Ni-se întîmpla adesea-orĭ să vedem decĭ pe unele dame române cetind rugăciunile din cărțĭ straine, compuse în limbă streină și după rit strein.

Cărțile de mai sus sunt confecționate de cea mai renumită fabrică în acéstă branșă, a lui Steinbrener în Boemia. Bine înțeles, textul este scris de un protopresbiter ortodox din Cernăuțĭ și cărțile sunt aprobate de consistorul din acel oraș.

Se află de vêndare la librăria A. *Mureșianu*, Brașov.

„Cartea Durerii“ de Emil Bougaud, tradusă din originalul francés de Iacob *Nicolescu*,, editura lui Dr. E. *Dăianu*. Timișóra 1895. O cărticică de mângăere sufletéscă, care costă legată 3 cor. (plus 10 b. porto.)

„Cuvêntărĭ bisericescĭ de Massillon“ traduse din originalul francés de *Ioan Genț* protopop gr.-cat. român al diecesei de Oradea-mare. *Prețul 5 coróne* (6 Lei 50) plus 30 banĭ porto.

Epistolie a Domnului nostru Isus Christos, ce a trimis'o Dumnedeu din ceriu, ... —.24.

Visul Născĕtórei de D-deu —.12.

Sonorul séu frumos rĕsunătórele plânso-cânturĭ la mormêntul Domnului nostru Isus Christos de Ucenescu, . . —.24.

Versurile nascerei Domnului nostru Isus Christos, ... —.12.

Arion séu carte de cântece diverse pentru toțĭ și pentru tóte de I. Dariu —.50.

Basmele Românilor Nr. 1-12 à —.02.

Întêmplările lui Păcală, o istorióră veselă de Hințescu . . . . . —.16.

Proprietar: **Dr. Aurel Mureșianu.**
Redactor responsabil: **Traian H. Pop.**

Nr. **14600**—1905.

PUBLICAȚIUNE.

Dia venitul fundațiunii **Mathilde de Trauschenfels** sunt a se împărți prin subscrisul magistrat 2 stipendii de câte 600 cor. — șase sute coróne.

Petenții după vre-unul din aceste stipendii au să-și documenteze apartinerea lor la Brassó prin bilet de apartinere, mai departe prin atestate de esamen séu prin Index să dovedéscă că de facto se află înscriși la o școlă superióră — universitară — séu la vre-un politechnicum, la vre-o Academie — de comerciu, forestieră, de montanistică séu artistică — séu și la o școlă de agricultură superióră; séu cel pu puțin să probeze că sunt cualificațĭ de a fi primițĭ în vre-una din școlele superióre numite mai sus; acéstă probațiune o pot face printr'un atestat de cualificațiune primit de la un gimnasiu superior, de la o școlă reală superióră, de la un gimnasiu real séu și printr'un atestat dobêndit de la școlă de pregătire coordinată cu cele din urmă numite.

Stipendiul se acordă petentului fără considerare de confesiune și la naționalitate tot timpul resp. pe restul timpului studiilor și se ia în considerare și anul de voluntariu, dacă s'ar întêmpla să cadă în timpul de studiu.

Petițiunile sunt a se subșterne subscrisului magistrat orășenesc până la 11 Nov. 1905 óra 12 din di; tot acolo se pot vedé și dispositiunile detaiate referitóre la acordarea stipendiilor și anume între órele 9—12 din di.

Brassó, în 11 Oct. 1905.

2--2,1905. *Magistratul orășĕnesc.*

Sz. **3131**—1905.
szgb.

Hirdetmény.

Ezennel közhirré teszem, hogy a folyó évi oktober hó 9-én kelt 3131/905 szgb. számu pályázati hirdetményt vissza vonom.

Törcsvár, 1905 évi oktober hó 16-án.

Bárdossy,
főszolgabiró.

Nr. **1786**—1905.
not.

PUBLICAȚIUNE.

Se publică, că dreptul de a aduna vamă la podul de peste Olt, proprietatea comunei Voila și Ciusor, **se va esarênda** cu licitațiune publică în **8 Noemvrie 1905 a. c. la 10 óre** în cancelaria notarială din Voila pe timp de 3 anĭ și adecă din 1 Ianuarie 1906 până în 31 Decemvrie 1908.

Prețul strigărei 4000 cor.

Doritorii de a licita, au de a depune un vadiu de 10% a prețului strigării.

Condițiunile mai de aprópe se pot vedé în cancelariile comunale din Voila și Ciușor.

Voila, în 9 Octomvrie 1905.

Danila Șerban,
notar cerc.

PUBICAȚIUNE.

Subscrisa primărie comunală face cunoscut, că edificiul ce se află situat în cel mai bun loc din mijlocul comunei și e împreunat cu dreptul de cârciumărit al comunei **se dă în arêndă** prin licitațiune publică, pe 3 eventual pe 6 anĭ, **Mercurĭ în 25 Oct. st. v. a. c. la 10 óre a. m.** în cancelaria notarială.

Prețul strigărei s'a statorit cu 470 coróne dela care sumă atât doritorii de a licita, cât și carĭ ar voi a-și înainta oferte în scris până înainte de a începe licitațiunea au a depune vadiu 10%.

Condițiunile de licitațiune în special se pot cetĭ în cancelaria notarială din Vaida-Recea, în órele oficióse.

Vaida-Recea, în 14 Oct. 1905.

(1908,2- 2.) *Primăria comunală.*

Abonamente la
„Gazeta Transilvaniei“
se pot face orĭ și când pe timp mai indelungat séu lunare.

Cele mai bune
Viţe nobilitate
precum şi **Rădăcini şi altoi de viţe** liferéză **„Prima şcólă de vierit ardelenéscă“** în Mediaş—Medgyes a lui **M. Ambrosi**, proprietar de vii. Preşedinte al comisiei pentru cultura vielor, al reuniunei agricole s. s. etc.
Preţuri curente se trimit gratis şi franco.
(1909,1—12.)

În calitate de **incasator** şi **vîndĕtor** se póte obţine un post sigur şi proventuos pe lângă salar fix şi provisiune orĭ-cine, décă e sîrguincios şi cu rîvnă. Oferte sub „Sârguinţă seriósă“ la administr. acestei foi.
(2—6,1900.)

AGENTURA PRINCIPALĂ
a Băncei de asigurare dela **„Fonciere din Pesta“ caută un agent ambulant**, carele se posédă în vorbire limba românéscă. Informaţiĭ se pot lua în cancelaria „FONCIEREI“ în **Strada Vămii nr. 31**, etajul I, în Braşov. 3—3.1888.

Ciasornice veritabile **Tula-Roscopf-Anker-Remont.** acoperite duplu cu trei capace tarĭ de **tulă**, aparat Roskopf-Anker
numai fl. 5.
Capacurile acestor ciasornice sunt fin emailate, cu diferite chipurĭ de vênătóre şi Sport artistic executate. Aparatul este „Prăzisions-Roskopf-Anker, care umblă 36 óre. La fie-care ciasornic se află revers de garanţie pe doi anĭ.
Lanţ potrivit la ciasornic de tula séu de aur doublé, lanţ pentru ofiţerĭ bucata fl. 1.50.
Trimiterea numai cu rambursă.
Schimbul permis.
IOSEF SFIERING. Wien.
I. Postgasse 2/21.

Dr. Wilhelm Theil,
advocat,
a deschis cancelarie advocaţială în
Strada Orfanilor, Nr. 7.
1899,2—5.

Baciu român.
Pentru o moşie mare din Germania caut un baciu român, care pe lângă scris şi cetit sĕ cunóscă **şi limba germană.** Condiţiunĭ avantagióse. Pentru informaţiunĭ mai de aprópe a-se adresa la subsemnatul
Dr. George Maior,
profesor de agricultură.
Bucurescĭ, Str. Frumósă nr. 12.
(3—3,1893)

Raţe de rasă **Peking I-a**
se află de vêndare la
Fr. Wilh. Frank,
Braşovul-vechiu, Str. bis. rom. 27.
(1903,2—3.)

Conţinutul următorilor articolĭ higienicĭ sunt întrebuinţaţĭ de cei mai renumiţĭ profesorĭ şi medicĭ, şi sunt declaraţĭ de **fórte bunĭ.**
Senegin contra tusei, reguşelĭ, durerĭ de piept, ofticei, tusei măgăreştĭ, catarului, astmei, greutăţĭ de respirat, lungórei şi tusei secĭ. Vîndecă sigur şi repede. — Preţul 1 cor. 20 fil. şi 2 cor.
Capsic unsóre contra durerĭ de óse, podagrei, reumatismului, recelilor, durerilor de cap, de dinţĭ şi nervĭ, precum şi scrintiturilor. Cele mai îmbătrînite bóle le vindecă. — Preţul 1 cor. 20 fil. şi 2 cor.
Centarin contra morburilor de stomach, precum lipsa de apetit, mistuirea rea, catarul şi aprinderea de stomach, greţă şi vomare, sgîrciurile cele mai grele, Leac sigur. Foloseşte şi la curăţirea sângelui. — Preţul 1 cor. 20 fil. şi 2 cor.
Kaljodsarsaparil mijloc escelent pentru curăţirea sângelui la sifilis, morburile tinereţelor. — Preţul 1 sticlă 2 cor.
Laxbonbons închiderea scaunului e causa diferitelor morburĭ, precum palpitarea de inimă, ameţelĭ, durerĭ de cap şi altele. Decĭ cine sufere de încheierea scaunului, numai decât se **comandeze Laxbonbons**, zaharele purgative, plăcute şi dulcĭ la gustat. — Preţul 1 coróna.
Faceţĭ încercare despre orĭ-ce articol şi Vĕ veţĭ convinge. (4—10.)
Cornel Demeter,
apotecar în Szászváros, Piaţa şcolei nr. 39.

Nr. **14483**/905.

Publicaţiune.

Următórele bolte, magazine şi pivniţe sunt **a se da în chirie** prin licitaţiune orală şi cu oferte în scris, pe timpul dela **29 Septemvrie 1906 până la 29 Septembrie 1912** şi anume:

A) **La 30 Octomvrie 1905 la 9 óre diminéţa:**

1. Localul cumpenei orăşenescĭ cu magazine din casa „Sfatului“.
2. Cele 10 butice de vêndare din casa „Sfatului“.
3. Bolta din drépta cu mai multe magazine şi cu pod aflătóre în casa orăşenéscă de pe şirul „Inului“ nr. 34.
4. Bolta cu magazin din casa orăşenéscă de pe şirul „Inului“ nr. 35.
5. Bolta din stânga cu magazin în casa orăşenéscă de pe şirul „Florilor“ nr. 13.
6. Magazinul cel mare din „Casa Bătuşilor“, şi
7. Aşa numita „Pivniţa Eszterházi“ dimpreună cu cele 4 pivniţe de lângă dênsa şi cu o pivniţă de întrare, tóte aflătóre în „Casa Bătuşilor“.

B) **La 31 Octomvrie 1905 la 9 óre diminéţa:**

8. Bolta din „Casa Bătuşilor“ nr. 1.
9. „ „ „ „ „ 2.
10. „ „ „ „ „ 3.
11. „ „ „ „ „ 4.
12. „ „ „ „ „ 5.
13. „ „ „ „ „ 7.
14. „ „ „ „ „ 8.
15. „ „ „ „ „ 9.
16. „ „ „ „ „ 10.

Ofertele referitóre la singuraticele obiecte de închiriat sunt a se preda închise până la 9 óre diminéţa a ḑilei de licitaţiune la mâna conducĕtorului despărţĕmêntului V din magistratul orăşenesc, adecă a conducĕtorului afacerilor economice orăşenescĭ, care va ţiné atât licitaţiunea orală, cât şi cea cu oferte în scris.

Condiţiunile mai de aprópe ale licitaţiunei, cele de oferte şi cele de închiriare, se pot vedé în despărţĕmântul menţionat al magistratului — Strada Aurarilor Nr. 5, al II-lea etagiu — între órele 8—12 a. m. până la ḑiua licitaţiunei.

Brassó, în 5 Octomvrie 1905.

(1904,2—4) **Magistratul orăşenesc.**

AVIS!
Subscrisul am onórea a face cunoscut On. public şi în deosebĭ epitropilor bisericescĭ, că **am deschis în Braşov (la 2 Porumbi) Strada Négră nr. 3 (3 Felső-Villa-utcza 3)**
O fabrică de lumînărĭ de céră curată şi parafină
sub firma
IOAN PETEU.
Prima fabrică de lumînărĭ de céră şi parafină din Ardeal.
Şi sunt în plăcuta posiţie de a executa **tot-felul de lumînărĭ** în tóte formatele, precum şi **aurite**, ér comandele le voiu executa prompt şi cu preţurĭ fórte convenabile. 11—90,1858.

„Gazeta Transilvaniei“ cu numĕrul à **10 fil.** se vinde la zaraful **Dumitru Pop**, la tutungeria de pe parcul Rudolf. a lui **Spuderca** şi la **Eremias Nepoţii.**

Cel mai mare **magazin de haine gata** pentru bărbaţĭ şi dame al lui
N. P. GOLDMANN Braşov
Confecţiunĭ de bărbaţĭ Têrgul Inului 31—33 în palatul lui Czell.
Fondată la 1892.
Confecţiunĭ de Dame Têrgul Inului Nr. 28.
În sesonul de primăvară am dovedit On. public, că în piaţa locală am fost **cel mai ieftin** şi am fost superior orĭ cărei concurenţe!
De ce? Pentru că de când există prăvălia mea, **mi-am procurat** depositul meu de haine tot-déuna **cu banĭ gata.**
haine bune, durabile pentru **şcolarĭ,**
cu garanţie de un an, veritabile, originale indigene de **Zsolna şi Gács numai la mine se pot afla.**
Haine gata după modă, pentru **bărbaţĭ şi copiĭ,** precum şi **Paltóne de tómnă şi iarnă,** înlocuesc cu desăvêrşire hainele de comandă, de-óre-ce se **confecţionéză** sub privighierea mea persónală, după **croiala cea mai modernă,** din **stofe curate de lână,** cu accesoriĭ de cele mai durabile.
În depositul meu se află pentru **agronomĭ, negutătorĭ Surtuce veritabile** din piele de **capră Danesă** cu căptuşală de blană şi ştofă, **Raglane, Derbi, de vênat, Paltóne preoţeştĭ.** — Cu deosebire **mare deposit în Blane de călătorie** şi pentru oraş. **Costume** de **patinat** şi deosebit **Surtuce** de **patinat** cu căptuşelĭ din ştofă şi blană.
Cel mai mare deposit în haine pentru Dame şi Domnişóre.
Alegere colosală din fie-care specie şi preţurĭ ieftine surprindătóre.
Rogându-mĕ de sprijinul Onor. public, sunt cu tótă stima
N. P. GOLDMANN, Braşov, Têrgul Inului 28 (palatul Czell).
15—40

Tipografia A. Mureşianu, Braşov.